

Bijlage 5 Reactienota NRD

Reactienota Notitie Reikwijdte en Detailniveau
Zuivelpark Bedum

Vastgesteld bij B&W-besluit op 21-3-2017

Inhoud

1. Aanleiding	3
2. Procedure	3
3. Inspraakreacties – reactie gemeente	5

1. Aanleiding

Inleiding

Dit document is de Reactienota op de ingebrachte zienswijzen op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau Zuivelpark Bedum (FrieslandCampina Bedum) d.d. 3 oktober 2016 (hierna NRD). Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Bedum heeft de NRD vrijgegeven voor inspraak als eerste stap in de procedure van milieueffectrapportage (hierna MER) op grond van de Wet milieubeheer. Tevens is de NRD voorgelegd aan omliggende gemeenten en het waterschap Noorderzijlvest. In deze Reactienota geeft het college van Burgemeester en Wethouders van Bedum een reactie op de binnengekomen zienswijzen op de NRD en geven zij aan welke invloed de zienswijzen hebben op het opstellen van het MER Zuivelpark Bedum.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de inspraakprocedure van de NRD en het vervolg van de MER-procedure Zuivelpark Bedum. In de reactienota worden de zienswijzen individueel behandeld in hoofdstuk 3.

2. Procedure

2.1 Procedure NRD

Kennisgevingen van de terinzagelegging van de NRD zijn verzonden aan omwonenden, omliggende gemeenten, het waterschap Noorderzijlvest en de provincie Groningen. De terinzagelegging is aangekondigd op de gemeentelijke website, in de Noorderkrant en in de Staatscourant. De NRD heeft vanaf 10 oktober tot 7 november 2016 ter inzage gelegen op het gemeentehuis van Bedum. Tevens was de NRD online te raadplegen en te downloaden via de gemeentelijke website. Daarnaast is de NRD, tijdens een inloopbijeenkomst op 10 oktober 2016 in het Trefcentrum te Bedum – samen met de plannen van een oostelijke ontsluitingsweg – gepresenteerd.

In totaal zijn 15 zienswijzen binnengekomen. Een aantal zienswijzen is op of na 7 november binnengekomen. Deze zienswijzen zijn wel meegenomen in de reactienota, omdat het van belang is voor een goede planuitwerking waarin alle belangen en aspecten worden afgewogen.

Verdere MER-procedure

Inspiraak en advies NRD

Op basis van de NRD, het besluit Reactienota Notitie Reikwijdte en Detailniveau Zuivelpark Bedum besluit het college van Burgemeester en wethouders welke vragen in het PlanMER moeten worden beantwoord en stelt hiertoe een advies voor reikwijdte en detailniveau voor deze PlanMER vast.

PlanMER

In het PlanMER zal worden ingegaan op de (beleids)achtergronden van het initiatief, alternatieven voor de uitwerking van het initiatief en de te verwachten milieueffecten in vergelijking met de autonome ontwikkeling van het gebied. Op basis van het PlanMER zullen door het bestuur belangen worden afgewogen en keuzes worden gemaakt met betrekking tot de planuitwerking. De gemaakte keuzes zullen worden verwerkt in een bestemmingsplan voor het Zuivelpark Bedum. Dit plan omvat zowel de bestaande als een uitbreiding van de bedrijfslocatie. Hierbij is het mogelijk om opnieuw zienswijzen in te dienen. De Commissie voor de m.e.r. zal in deze periode haar toetsingsadvies uitbrengen voor het PlanMER. Het voornemen is om in deze fase ook de zienswijzen onder de aandacht van de Commissie voor de m.e.r. te brengen.

Vervolgprocedure

Op basis van de adviezen en zienswijzen wordt het ontwerpbestemmingsplan gemaakt en ter inzage gelegd. Tijdens de ter inzagelegging bestaat de mogelijkheid om zienswijzen in te dienen. De raad stelt vervolgens het bestemmingsplan vast. Tegen de vaststelling van het bestemmingsplan kan desgewenst beroep worden ingesteld door belanghebbenden.

Evaluatie PlanMER

De Wet milieubeheer schrijft voor dat in het MER, een aanzet tot een evaluatieprogramma dient te bevatten. Mocht in de praktijk blijken dat de daadwerkelijk optredende effecten sterk afwijken van de verwachte effecten, dan kunnen zo nodig aanvullende maatregelen genomen worden om deze effecten te verminderen of ongedaan te maken.

3. Inspraakreacties

3.1 Overzicht ingediende reacties

Tijdens de inspraakperiode zijn de volgende reacties ontvangen:

Tabel 1: Overzicht ingediende reacties

Nr.	Reg.nr. 2016-1084	Datum Ontvangst	Adres	Postcode	Woonplaats
1.	2840	10-10-2016	Bazuinslaan 10	9781 HM	Bedum
2.	2841	10-10-2016	Kuifeend 24	9781 ZJ	Bedum
3.	2842	10-10-2016	Meerkoet 18	9781 ZN	Bedum
4.	3195	03-11-2016	Ter Laan 15	9781 TL	Bedum
5.	3216	04-11-2016	Ter Laan 14	9781 TL	Bedum
6.	2839	10-10-2016	Kuifeend 6	9781 ZJ	Bedum
7.	3239	5-11-2016	Meerkoet 34	9781 ZN	Bedum
8.	3244	7-11-2016	Postbus 557 Wroetende Mol 1	9400 AN 9781 TC	Assen Bedum
9.	3280	7-11-2016	Meerkoet 28	9781 ZN	Bedum
10.	3286	7-11-2016	Postbus 718	6800 AS	Arnhem
11.	3345	10-11-2016	p.a. Boterdiep Oz 1	9959 PM	Onderdendam
12.	2489	17-11-2016	Postbus 610	9700 AP	Groningen
13.	3727	24-11-2016	Postbus 18	9700 AA	Groningen
14.	3765	28-11-2016	Postbus 30026	9700 RM	Groningen
15.	3897	30-11-2016	Postbus 7	9790 AA	Ten Boer

3.2 Samenvatting reacties en reactie gemeente

In de tabellen op de volgende pagina's wordt een samenvatting van de reacties weergegeven, evenals de reactie van de gemeente daarop.

r.		Samenvatting reactie	Reactie gemeente
1.	a.	De weg van Onderdendam naar Bedum, die gaat om het terrein heen van FrieslandCampina en kruist daarbij de oprit van RMO's (de rijdende melkontvangst). Mijn verbazing hierin is dat men niet kiest voor een doorgang onder het kanaal en de weg, zodat de RMO's rechtstreeks op het terrein van FrieslandCampina uit komt. In het kader van de veiligheid is het voorgestelde plan niet goed, kijkend naar dit specifieke punt.	Op de nieuwe brug over het Boterdiep en op Boterdiep Wz langs het omgelegde Boterdiep wordt geen langzaam verkeer toegestaan. Voor langzaam verkeer rond de vestiging van FrieslandCampina worden alternatieven geboden. Voorts zal op de oostelijke ontsluitingsweg vanaf de kruising met Ter Laan een maximumsnelheid van 50 km gelden. Hiermee wordt de verkeersveiligheid verbeterd. De voorgestelde tunnel is voor de verkeersveiligheid niet noodzakelijk. Een tunnel leidt tot een groter ruimtebeslag, omdat ook vanaf het noorden het bedrijfsterrein toegankelijk moet zijn voor vrachtverkeer. Bij de nieuw aan te leggen oostelijke ontsluitingsweg (separate procedure) zal extra aandacht worden besteed aan de kruising met de weg Ter Laan. In de op te stellen PlanMER zal specifiek aandacht worden besteed aan de gevolgen voor de verkeersafwikkeling en aan de gevolgen voor de verkeersveiligheid (NRD-paragraaf 5.3).
1.	b.	De rest van het plan vind ik er goed uit zien.	Dat is positief.

r.		Samenvatting reactie	Reactie gemeente
2.	a.	Inspreker woont in de wijk Ter Laan 4 en ondervindt in de huidige situatie regelmatig 's nachts hinder van 'zoemend geluid' van de vestiging van FrieslandCampina. De zorg is dat door de uitbreiding van de fabriek het geluid meer en meer zal gaan worden, en daardoor de nachtrust nog meer zal worden verstoord.	De klachten t.a.v. geluid hebben betrekking op de huidige bedrijfsvoering van FrieslandCampina. Klachten hierover kunnen worden doorgegeven aan de provinciale milieuklachtentelefoon (050-3180000). De uitbreiding van de bedrijfslocatie gaat gepaard met een toename van het geluid. Daarbij wijzigt de huidige 50 dB(A) etmaalwaarde contour ter hoogte van de wijk Ter Laan enigszins (akoestische verkenning FrieslandCampina Bedum d.d. 21-9-2016). In de op te stellen PlanMER zal aandacht worden besteed aan de gevolgen voor de geluidsbelasting (NRD paragraaf 5.3) op de omgeving.
2.	b.	Inspreker maakt zich zorgen over de waardeontwikkeling van zijn woning.	Mocht de waarde van de woning dalen en dit is rechtstreeks toe te schrijven aan de uitbreiding van de bedrijfslocatie van FrieslandCampina dan kan een beroep worden gedaan op de planschaderegeling, die is opgenomen in afdeling 6.1 van de Wet ruimtelijke ordening.
2.	c.	Op de huidige fabriek is een verhoging geplaatst, die boven de bomen uitkomt. Vanuit mijn tuin kijk ik tegen een blok aan i.p.v. de lucht.	De uitbreiding van de bedrijfslocatie gaat gepaard met een toename van (hoge) bedrijfsbebouwing. Deze bebouwing zal deels op grote afstand zichtbaar zijn. In de op te stellen PlanMER zal aandacht worden besteed aan de gevolgen voor het landschap en de ruimtelijke kwaliteit (NRD paragraaf 5.3). Daarbij zal ook specifiek aandacht, middels een beeldkwaliteitsplan, worden besteed aan de beeldkwaliteit van de uitbreiding.

Nr.	Samenvatting reactie	Reactie gemeente
3.	a. Onze zorg betreft het samen komen van langzaam- en snelverkeer op het weggetje Ter Laan op de nieuw te realiseren aansluiting van de nieuwe weg. In het plan komt snel- en langzaam verkeer samen op dezelfde kruising. De weg is aangesloten op de weg naar Middelstum en daar fietsen heel veel kinderen dagelijks van- en naar school. Een oplossing is om het langzame verkeer te scheiden van het snelle verkeer. Dit kan bijvoorbeeld door het snelle verkeer bovenlangs te laten gaan en het langzame verkeer door een tunnel of onderlangs te laten gaan. Landbouwverkeer kan dan ook bovenlangs. Het doel om de leefbaarheid en veiligheid van en naar Bedum te vergroten wordt dan beter benut.	Bij de nieuw aan te leggen oostelijke ontsluitingsweg (separate procedure) zal extra aandacht worden besteed aan een verkeersveilige kruising van de oostelijke ontsluitingsweg met de weg Ter Laan. In de op te stellen PlanMER zal specifiek aandacht worden besteed aan de gevolgen voor de verkeersafwikkeling en aan de gevolgen voor de verkeersveiligheid (NRD paragraaf 5.3) rond de vestiging van FrieslandCampina.

Nr.	Samenvatting reactie	Reactie gemeente
4.	a. Aantasting van het woongenot. Ingevolge dit plan zal het agrarische perceel direct grenzend aan de woning worden bestemd als bedrijventerrein. Dit met als doel daarop de uitbreidingsplannen van FrieslandCampina te kunnen realiseren. Het betreft hier het realiseren van diverse nieuwe bedrijfsgebouwen en poedersilo's met een aanzienlijke hoogte, het omleggen van een kanaal etc. Dit zijn veranderingen die het open landschap ter plaatse van de woning tenietdoen en daarmee het woon- en leefgenot ingrijpend veranderen.	De uitbreidingsplannen zijn van invloed op het woon- en leefklimaat van de woning Ter laan 14. De fabriekslocatie breidt uit in de richting van de woning. Tussen de fabriekslocatie en de woning is een groenzone voorzien, die dienstdoet als waterbergingsgebied, het Boterdiep en afschermende beplanting. In de op te stellen PlanMER zal aandacht worden besteed aan de gevolgen voor het landschap en de ruimtelijke kwaliteit (NRD paragraaf 5.3). Daarbij zal ook specifiek aandacht, middels een beeldkwaliteitsplan, worden besteed aan de beeldkwaliteit van de uitbreiding.
4.	b. Geluidsoverlast. Door de geringe afstand van de uitbreidingsplannen tot de woning zullen de uitbreidingsplannen leiden tot een toename van geluidsoverlast. Immers uit de tekeningen kan niet anders worden geconcludeerd dan dat de woning binnen de geluidscontour van 50 dB(A) etmaalwaarde komt te liggen, dat wil zeggen dat de geluidsbelasting op de woning toeneemt. Dit is onacceptabel omdat dit ingrijpende gevolgen zal hebben voor het woongenot ter plaatse en met name ook het plezier verminderen van het vrij en rustig genieten van het buiten zijn.	Door de uitbreiding zal de geluidsbelasting ter plaatse van Ter Laan 14 toenemen en komt de woning binnen de 50 dB(A) etmaalwaarde contour te liggen. In de op te stellen PlanMER zullen de gevolgen van de uitbreiding op de geluidsbelasting op de omgeving worden berekend en zal worden onderzocht of door geluid beperkende maatregelen de geluidsbelasting kan worden teruggebracht (NRD paragraaf 5.3). Zo nodig worden aan de woning geluidsisolerende maatregelen genomen zodat aan de wettelijke norm voor 35 dB(A) etmaalwaarde in de woning wordt voldaan. De geluidsbelasting in de tuin van de woning blijft buiten beschouwing.
4.	c. Verlies van vrij uitzicht. In de huidige situatie hebben wij een ruim uitzicht over de aangrenzende weilanden. Na voltooiing van de uitbreidingsplannen ontstaat direct zicht op de enorm grote nieuwe fabrieksgebouwen van FrieslandCampina. Daardoor wordt het bestaande uitzicht in ernstige mate aangetast. Dit is een grote inbreuk op de bestaande situatie en voor ons een onaanvaardbare beperking.	Door de uitbreiding zal het zicht vanuit de woning in zuidwestelijke richting wijzigen. De uitbreiding van de bedrijfslocatie gaat gepaard met een toename van (hoge) bedrijfsbebouwing. In de op te stellen PlanMER zal aandacht worden besteed aan de gevolgen voor het landschap en de ruimtelijke kwaliteit (NRD paragraaf 5.3). Daarbij zal ook specifiek aandacht, middels een beeldkwaliteitsplan, worden besteed aan de beeldkwaliteit van de uitbreiding.
4.	d. Lichthinder. De plannen zullen tot gevolg hebben dat er dag en nacht sprake zal zijn van een sterke toename van licht in de omgeving van de woning, zeker als die naar het noordoosten gericht zullen zijn om hinder richting het dorp te voorkomen. Negatieve effecten van lichthinder zijn onder andere ontregeling van de natuur en de verstoring van het nachtelijk landschap. Ook kan lichthinder mogelijk zelfs leiden tot aantasting van de gezondheid.	Uitbreiding van de bedrijfslocatie gaat gepaard met een toename aan buitenverlichting. In het NRD is hier geen aandacht aan besteed. In de op te stellen PlanMER zal dit aspect wel worden meegenomen, met als doel om de lichthinder vanuit de bedrijfsvestiging te beperken.

4.	e.	Toename van stankhinder. Door toename van de verwerkingscapaciteit van het totale fabriekscomplex vrezan wij toename van stankhinder, temeer en vooral omdat de woning ten oosten van de waterzuivering ligt.	In de op te stellen PlanMER zal aandacht worden besteed aan de gevolgen voor de geurhinder (NRD paragraaf 5.3). Daarbij zal de ligging van de woning Ter Laan 14 worden betrokken.
4.	f.	Toename van verkeersdruk. Vanwege de uitbreiding zal het aantal verkeersbewegingen in de directe omgeving van de woning toenemen door de omlegging van het Boterdiep en de daaraan liggende weg in de richting van de woning.	In de op te stellen PlanMER zal aandacht worden besteed aan de gevolgen van het omleggen van het Boterdiep met de bijbehorende weg. Dit betreft met name de mogelijke toename van de geluidsbelasting op de woning Ter Laan 14 t.g.v. van verkeersbewegingen op het omgelegde Boterdiep Wz. (NRD paragraaf 5.3).
4.	g.	Verandering landschap. Voorts zal de bestaande open landelijke omgeving en de rust die daarvan uitgaat nu plaats maken voor een omgeving met industrieel karakter gekenmerkt door een hoge bouwdichtheid. Een onwenselijke verandering die ten koste gaat van de openheid van het gebied.	Door de uitbreiding zal het landschap ter plaatse veranderen. Daarbij dient wel in aanmerking te worden genomen, dat er in de huidige situatie ook reeds sprake is van een zuivelfabriek op deze locatie. In de op te stellen PlanMER zal aandacht worden besteed aan de gevolgen voor het landschap en de ruimtelijke kwaliteit (NRD paragraaf 5.3). Daarbij zal ook specifiek aandacht, middels een beeldkwaliteitsplan, worden besteed aan de beeldkwaliteit van de uitbreiding.
4.	h.	Waardedaling van de woning. Nu bij planschadeclaims een steeds groter deel van het nadeel voor eigen risico blijft, hoort dit nadeel zo klein mogelijk te blijven. Een goede ruimtelijke ordening vraagt dat het nadeel voor omwonenden waar mogelijk wordt beperkt. Reden te meer om onderzoek te verrichten naar een uitbreiding die minder vergaande gevolgen heeft voor het woon- en leefgenot.	Mocht de waarde van de woning dalen en dit is rechtstreeks toe te schrijven aan de uitbreiding van de bedrijfslocatie van FrieslandCampina dan kan een beroep worden gedaan op de planschaderegeling, die is opgenomen in afdeling 6.1 van de Wet ruimtelijke ordening. Zie voorts de beantwoording onder 4.o

Nr.		Samenvatting reactie	Reactie gemeente
4.	i.	Tijdens de procedure en de bouw-activiteiten zal een eventuele verkoop van de woning aan particulieren bemoeilijkt worden, doordat de aantrekkelijkheid van de woning in die periode sterk daalt.	De planschaderegeling, die is opgenomen in afdeling 6.1 van de Wet ruimtelijke ordening, is niet van toepassing tijdens de planprocedure. Pas na vaststelling van het bestemmingsplan kan hierop een beroep worden gedaan. De werkzaamheden voor de uitbreiding kunnen pas starten nadat het bestemmingsplan is vastgesteld en hiervoor een vergunning is verleend.
4.	j.	Ten gevolge van de nieuwe ontsluitingsweg zal er sprake zijn van een toename van geluidsoverlast. Immers de weg zal worden gebruikt door een zeer groot aantal vrachtwagens per dag. Er is dus sprake van een erg hoge verkeersintensiteit. De rust die wij nu buitenshuis ondervinden zal daarmee sterk worden verminderd.	Voor de oostelijke ontsluitingsweg wordt een separate procedure gevoerd.
4.	k.	Ook zal de nieuwe loop van wegen tot gevolg hebben dat er sprake zal zijn van lichtvervuiling vanwege de koplampen van verkeer dan wel de lantarenpalen die ter plaatse mogelijk op termijn zullen worden gerealiseerd.	Uitbreiding van de bedrijfslocatie gaat gepaard met omlegging van het Boterdiep en de bijbehorende weg. Dit brengt ook een verandering met zich mee t.a.v. straatverlichting. In het NRD is hier geen aandacht aan besteed. In de op te stellen PlanMER zal dit aspect wel worden meegenomen. Daarbij zullen de verkeersveiligheid en mogelijke lichthinder worden beschouwd.
4.	l.	Waar in de huidige situatie maximaal viermaal per uur een trein voorbijkomt, zal na realisatie van de plannen sprake zijn van tientallen vrachtauto's per uur. Het uitzicht op het landelijk gebied wordt daarmee sterk aangetast.	Voor de oostelijke ontsluitingsweg wordt een separate procedure gevoerd. Zie voorts onder 4. f.
4.	m.	Tijdens de realisatie van de ontsluitingsweg vrezen wij voor slechtere bereikbaarheid van het dorp en de stad Groningen.	Voor de oostelijke ontsluitingsweg wordt een separate procedure gevoerd.
4.	n.	De plannen brengen twee onverenigbare functies samen: zware industrie en wonen. Primair stellen wij ons op het standpunt dat de beoogde locatie ongeschikt is voor een fabriek van deze omvang, een zogeheten grote 'lawaaimaker'. Wij baseren ons op de VNG-brochure 'Bedrijven en milieuzonering', waarin staat dat de richtafstandsnorm voor een dergelijke fabriek ten opzichte van gevoelige functies maar liefst 500 meter bedraagt.	Op basis van de VNG-brochure Bedrijven en milieuzonering geldt voor een zuivelfabriek een richtafstand van 500 meter voor het aspect geluid. Voor de overige milieuaspecten geldt een richtafstand van 200 meter of minder. Omdat een zuivelfabriek een grote lawaaimaker is kan de emissie van geluid worden beperkt ten opzichte van deze richtafstand door middel van een geluidzone die kleiner is dan de richtafstand uit de VNG-brochure. Het beoordelingskader van alle milieuaspecten voor de uitbreiding dient in de PlanMER te worden onderzocht en te worden uitgewerkt. Middels de PlanMER dient te worden aangetoond, dat een acceptabele woon- en leefomgeving – mogelijk door het treffen van aanvullende maatregelen – rond de bedrijfsvestiging blijft behouden.

Nr.	Samenvatting reactie	Reactie gemeente
4.	o. De uitbreiding is voor de internationale markt. Maar hoe lang wordt er nog vanuit Nederland voor de internationale markt geproduceerd? De meeste landen, bijvoorbeeld China, kunnen al over 10 tot 20 jaar zelf de melk en de productie tot melkpoeder, kaas, etc. vormgeven. Er zijn al innige banden tussen FC en die landen om in de landen zelf de productie van melk te verbeteren en de kennis over te dragen aan de ondernemers en overheid daar. Ook hier in Nederland worden opleidingen verzorgd en kennis overgedragen op boeren uit andere landen, met name China. Nu bouwen voor een markt die tijdelijk zal zijn, heeft grote negatieve gevolgen voor Bedum die permanent zullen zijn. Dat is onnodig en onverstandig.	Nut en noodzaak van de uitbreiding en de omvang hiervan zullen in de op te stellen PlanMER nader worden onderbouwd ook in relatie tot de actuele en te verwachten ontwikkelingen van het melkaanbod en de vraag naar melkproducten
4.	p. Naast de tijdelijkheid van het produceren voor een internationale markt, moet ook de volatiliteit van deze markt meegenomen worden in de afwegingen voor het realiseren van een uitbreiding in Bedum. Na het afschaffen van het melkquotum is er flink geïnvesteerd door veehouders in Nederland, maar zij gaan momenteel en masse failliet vanwege indirecte negatieve gevolgen bijvoorbeeld fosfaat en beschikbaar land, maar ook doordat geen enkele bank meer geld wil lenen aan veehouders voor financiering van hun bedrijf. Ook hebben ontwikkelingen in het buitenland grote impact gehad op de melksector de afgelopen jaren. De boycot van Rusland, schandalen in China, er is veel onzekerheid in de markt. Laat Bedum en haar burgers, een hechte gemeenschap, waar men houdt van rust en regelmaat, daar niet de dupe van worden.	Een argument, dat pleit voor uitbreiding is behoud en vergroting van werkgelegenheid. Daar zijn Bedum en de regio bij gebaat.
4.	q. Werkgelegenheid als oneigenlijk argument Een duurzame toename van de werkgelegenheid in Bedum en omgeving als gevolg van de uitbreiding is een onjuiste voorstelling van zaken. Tijdens de bouw zal extra werkgelegenheid worden gecreëerd, daarna zal door automatisering en robotisering steeds meer worden bezuinigd op (personeels)kosten door FC. Dit is al te zien op andere locaties van FC.	Automatisering van het productieproces is noodzakelijk voor behoud van een goede concurrentiepositie. Dat gaat ten koste van productiepersoneel, maar in de automatisering en onderhoud ontstaat nieuwe werkgelegenheid.

Nr.	Samenvatting reactie	Reactie gemeente
4.	r. De akoestische verkenning is gebaseerd op aannames die niet juist worden onderbouwd en op gegevens die zijn geleverd door FC. Onder andere is de verkenning gebaseerd op het geluid van de fabriek in Borculo. Deze fabriek in Borculo werkt echter nog niet op volle kracht en kan daarom nooit als uitgangspunt dienen voor een onderzoek naar geluid op de locatie Bedum. Daarmee is de akoestische verkenning niet op een objectieve en betrouwbare wijze tot stand gekomen. Een betere onderbouwing en een beter onderzoek naar de gevolgen die het geluid van de fabriek heeft op de omgeving zal dan ook eerst moeten plaatsvinden.	De uitbreiding van de bedrijfslocatie gaat gepaard met een toename van het geluid. Daarbij wijzigt de huidige 50 dB(A) etmaalwaarde contour (akoestische verkenning FrieslandCampina Bedum d.d. 21-9-2016). De uitgangspunten voor de akoestische verkenning zijn gebaseerd op een akoestisch model waarin alle geluidbronnen die in Borculo zijn, of worden geïnstalleerd, zijn opgenomen. Daarbij is voor wat betreft de geluidsemmissie van deze geluidbronnen uitgegaan van de gemeten geluidsemmissies van bestaande vergelijkbare geluidbronnen. Dat de fabriek in Borculo dus nog niet volledig in bedrijf is in dit geval dan ook niet relevant. In de op te stellen PlanMER zal de akoestische verkenning dienen te worden uitgewerkt in een volledig geluidsrapport, waarbij de gevolgen voor de geluidsbelasting (NRD paragraaf 5.3) op de omgeving in kaart dienen te worden gebracht.
4.	s. Het ontbreken van een onderzoek naar de effecten op overlast van geur en licht op de omgeving is niet juist. Dit zal wel in kaart moeten worden gebracht, zodat een volledig beeld wordt verkregen van alle (negatieve) neveneffecten van de gepresenteerde plannen.	Geur zie 4. e; Licht zie 4. d en 4. k.
4.	t. De gronden die nodig zijn voor uitbreiding zijn nog niet geheel in handen van FC en/of gemeente en provincie. Mogelijk dat tot onteigening moet worden overgegaan. Het onteigenen van burgers is een noodgreep en zal ook haar sporen nalaten in een gemeenschap. Die gevolgen zijn belangrijker en groter dan tijdelijk economisch gewin.	Gestreefd wordt naar minnelijke verwerving. Daar waar dat niet mogelijk blijkt is onteigening een mogelijkheid. Het betreft daarbij overigens geen woningen of gronden van ‘particulieren’, maar om agrarische bedrijfsgronden.

Nr.	Samenvatting reactie	Reactie gemeente
4. u.	Door een uitbreiding van FC zal het dorp Bedum en haar omgeving negatieve gevolgen ondervinden van de nieuwe, volgebouwde en torenhoge noordelijke horizon, die beeldbepalend zal zijn. De rand van het Hogeland, het gebied waar Groningen beroemd door is en dat de schoonheid en aantrekkingskracht vormt voor toerisme en recreatie, zal worden gedomineerd door de schaduw van een immense fabriek. Ook zal dit Bedum minder interessant maken als gemeente en gemeenschap om te vestigen. Dit zal leiden tot minder inkomsten en minder bewoners. Plan Ter Laan dat verkocht werd onder de titel 'Rust, ruimte en groen', wordt door de uitbreidingsplannen dan allesbehalve dat. Een financiële strop voor de gemeente en een mogelijke daling van werkgelegenheid in andere sectoren. Ook het milieu, zo staat ook in de gepresenteerde plannen, zal negatieve gevolgen ondervinden van een uitbreiding van de fabriek, met alle (financiële) gevolgen van dien. De belangen van de burgers, bezoekers, natuur en milieu in en rond de gemeente Bedum moeten in de besluitvorming zwaarder wegen dan het belang van een multinational. De recente geschiedenis heeft ons geleerd dat er meer is in een samenleving dan economische groei en winstmaximalisatie.	Het betreft hier een algemene beschouwing en een herhaling van eerder geformuleerde zienswijzen aangaande de uitbreiding van FrieslandCampina. De relevante aspecten op gebied van milieu en landschap van deze beschouwing zijn onder 4. a t/m 4 t beantwoord.
4. v.	De gemeente en provincie dragen de grootste risico's en betalen een groot deel van de kosten voor de aanleg van de rondweg, het omleggen van water en weg Boterdiep en het gereedmaken van gronden voor de uitbreiding van FC. Dit gemeenschapsgeld wordt daarmee besteed aan een onderneming met winstoogmerk. Hiermee krijgt FC een voordeel ten opzichte van concurrenten, door overheidsbemoeienis, hetgeen verboden is. Het geld kan door de overheid beter aan zaken besteed worden die een positieve invloed hebben op alle burgers en de gemeenschap en samenleving in haar geheel. Het algemene belang moet prevaleren boven het belang van enkelen. Daarom is een onderzoek naar de economische uitvoerbaarheid noodzakelijk.	De kosten voor de voorbereiding en uitvoering van het bestemmingsplan Zuivelpark Bedum worden volledig gedragen door FrieslandCampina. Hiertoe wordt een anterieure overeenkomst aangegaan met FrieslandCampina voordat het bestemmingsplan wordt vastgesteld. Van de zijde van de gemeente zullen dan ook geen kosten worden gemaakt voor het omleggen van het Boterdiep, de rijweg Boterdiep Wz en het gereed maken van de gronden voor de uitbreiding van FrieslandCampina. De economische uitvoerbaarheid van het plan Zuivelpark Bedum is hiermee verzekerd. De realisering van de oostelijke ontsluitingsweg maakt geen onderdeel uit van dit plan. Dit betreft de aanleg van een openbare weg ten behoeve van de ontlasting van de kern van Bedum.

Nr.		Samenvatting reactie	Reactie gemeente
4.	w.	Het omleiden van verkeer via de oostelijke ontsluitingsweg t.b.v. de fabriek levert in elk geval meer gereden kilometers, meer brandstofkosten en meer CO ₂ -uitstoot op. Wegen de opbrengsten van de gepresenteerde plannen daadwerkelijk op tegen de kosten van die plannen? Daar moet goed onderzoek naar worden gedaan voordat besluiten kunnen worden ingediend voor het wijzigen van een bestemmingsplan.	Voor de oostelijke ontsluitingsweg wordt een separate procedure gevoerd.
4.	x.	De maximumsnelheid op de weg langs het Boterdiep wordt 50 km in werkelijkheid zal de snelheid van het verkeer daar echter aanzienlijk hoger zijn. Dit moet in de berekening van de te verwachten geluidstoename worden meegenomen. Vanaf de nieuwe driesprong (rotonde?) bij de ingang FC, zal men vermoedelijk flink gas gaan geven om dan net na de Wroetende Mol al 80 km per uur te rijden. Omgekeerd zullen mensen vanaf de Wroetende Mol echt niet meteen van 80 naar 50 gaan, maar de snelheid nog even behouden, om vervolgens af te remmen voor de bocht. Dit moet worden meegenomen, dan wel op effectieve wijze kunnen worden aangepakt. Verkeersdrempels hebben dan niet persé een gunstig effect.	In de op te stellen PlanMER zullen de gevolgen van de wegverlegging op de geluidsbelasting op de omgeving worden berekend. Bij het ontwerp van het wegracé zal rekening gehouden worden met het snelheidsregime. Daarbij zullen effectieve snelheid beperkende maatregelen worden getroffen.
4	ij.	Ook voor de weg geldt dat deze de Groene Long van Bedum volledig zal doen verdwijnen, een beschermd dorpsgezicht wordt opgeofferd voor een fabriek en (rond)weg. Een onjuist besluit.	De zichtlijn vanuit het buitengebied verdwijnt deels. De dorpskern van Bedum is echter niet aangewezen als beschermd dorpsgezicht. Aan de oostzijde blijft zicht op het dorp vanuit het buitengebied mogelijk.
4	z.	De schijnveiligheid voor het centrum van Bedum leidt tot grotere onveiligheid voor fietsers en wandelaars, die via Ter Laan Bedum binnenkomen/verlaten. Hoe wordt hun veiligheid gewaarborgd? Zekere nu een tunnel niet (meer) tot de mogelijkheden behoort.	Voor de oostelijke ontsluitingsweg wordt een separate procedure gevoerd.
4	aa.	De oostelijke rondweg is al eerder onderwerp van discussie geweest en door de provincie vastgesteld binnen een groot pakket van infrastructurele plannen. Echter, er is nog geen inpassingsbesluit en op basis van de door ons gegeven visie op de plannen voor uitbreiding van FC en omleggen weg en water Boterdiep willen wij nogmaals benadrukken waarom ook dit plan geen doorgang moet vinden.	Voor de oostelijke ontsluitingsweg wordt een separate procedure gevoerd.

Nr.		Samenvatting reactie	Reactie gemeente
4	bb.	De rondweg is niet nodig. Zo luidde in 2012 (27/4/2012 'Rondweg lost verkeersproblemen Bedum niet op') de conclusie van de provincie Groningen na eigen onderzoek. Slechts een klein gedeelte van het zware verkeer door Bedum komt van FrieslandCampina De weg komt er voornamelijk om een beleving van onveiligheid weg te nemen en is niet nodig.	Voor de oostelijke ontsluitingsweg wordt een separate procedure gevoerd.
4.	cc.	Toename gereden kilometers Het aanleggen van de rondweg brengt een verdubbeling van het aantal kilometers voor vrachtwagens met zich mee richting de Eemshavenweg. Zeker 4 kilometer (een voorzichtige inschatting, op Google Maps is het bijna 5 km per beweging extra, maakt op 700 bewegingen en continu draaien van FC een totaal van mini 1 miljoen kilometer per jaar extra t.o.v. de huidige situatie. Dat is bij een verbruik van 30 liter diesel op 100 liter (ook een voorzichtige schatting) ruim 300.000 liter diesel per jaar extra en een extra uitstoot van meer dan 800.000 kg CO2 per jaar. Dit leidt tot een veel grotere belasting voor natuur en milieu ten opzichte van de huidige situatie.	Voor de oostelijke ontsluitingsweg wordt een separate procedure gevoerd.
4.	dd.	De honderden vrachtwagens die dagelijks heen en weer gaan over de Eemshavenweg, een weg waar 100 km/u mag worden gereden, zullen voor veel verkeersoverlast zorgen en leiden tot gevaarlijke verkeerssituaties. Nu al rijden vele automobilisten ongedurig en ongeduldig achter de langzamere vrachtwagens (80 tot 90 km per uur bij maximale snelheid, beladen wagens zullen zeker bij invoegen en optrekken beduidend langzamer nog rijden) en wordt er roekeloos ingehaald, ondanks een doorgetrokken streep. Dit zal tot meer ongelukken leiden en langere reistijd voor gebruikers van de Eemshavenweg.	Voor de oostelijke ontsluitingsweg wordt een separate procedure gevoerd.
4.	ee.	Samen met de aanleg van een nieuwe fabriek sluit de weg de groene long die Bedum heeft en die beschermd is (dan wel zou moeten worden) volledig af. Deze unieke en karakteristieke uitstraling voor het dorp zal door de plannen verdwijnen.	Voor de oostelijke ontsluitingsweg wordt een separate procedure gevoerd.
4.	ff.	Eerdergenoemde problemen kunnen worden opgelost door een westelijke rondweg aan te leggen.	Voor de oostelijke ontsluitingsweg wordt een separate procedure gevoerd.

Nr.	Samenvatting reactie	Reactie gemeente
5.	a. De plannen brengen twee onverenigbare functies samen: zware industrie en wonen. Primair stellen wij ons op het standpunt dat de beoogde locatie ongeschikt is voor een fabriek van deze omvang, een zogeheten 'grote lawaaimaker'. Wij baseren ons op de VNG-brochure 'Bedrijven en milieuzonering', waarin staat dat de richtafstandsnorm voor een dergelijke fabriek ten opzichte van gevoelige functies maar liefst 500 meter bedraagt.	Op basis van de VNG-brochure Bedrijven en milieuzonering geldt voor een zuivelfabriek een richtafstand van 500 meter voor het aspect geluid. Voor de overige milieuaspecten geldt een richtafstand van 200 meter of minder. Omdat een zuivelfabriek een grote lawaaimaker is kan de geluidsemissie worden beperkt door middel van een geluidzone die kleiner is dan de richtafstand uit de VNG-brochure. Het beoordelingskader van alle milieuaspecten voor de uitbreiding dient in de PlanMER te worden onderzocht en te worden uitgewerkt. Middels de PlanMER dient te worden aangetoond, dat een acceptabele woon- en leefomgeving – mogelijk door het treffen van aanvullende maatregelen – rond de bedrijfsvestiging blijft behouden.
5.	b. De uitbreiding is voor de internationale markt. Maar hoe lang wordt er nog vanuit Nederland voor de internationale markt geproduceerd? De meeste landen, bijvoorbeeld China, kunnen al over 10 tot 20 jaar zelf de melk en de productie tot melkpoeder, kaas, etc. vormgeven. Er zijn al innige banden tussen FC en die landen om in de landen zelf de productie van melk te verbeteren en de kennis over te dragen aan de ondernemers en overheid daar. Ook hier in Nederland worden opleidingen verzorgd en kennis overgedragen op boeren uit andere landen, met name China. Nu bouwen voor een markt die tijdelijk zal zijn, heeft grote negatieve gevolgen voor Bedum die permanent zullen zijn. Dat is onnodig en onverstandig.	Een argument, dat pleit voor uitbreiding is behoud en vergroting van werkgelegenheid. Daar zijn Bedum en de regio bij gebaat.
5.	c. Naast de tijdelijkheid van het produceren voor een internationale markt, moet ook de volatiliteit van deze markt meegenomen worden in de afwegingen voor het realiseren van een uitbreiding in Bedum. Na het afschaffen van het melkquotum is er flink geïnvesteerd door veehouders in Nederland, maar zij gaan momenteel en masse failliet vanwege indirecte negatieve gevolgen m.b.t. bijvoorbeeld fosfaat en beschikbaar land, maar ook doordat geen enkele bank meer geld wil lenen aan veehouders voor financiering van hun bedrijf. Ook hebben ontwikkelingen in het buitenland grote impact gehad op de melksector de afgelopen jaren. De boycot van Rusland, schandalen in China, er is veel onzekerheid in de markt. Laat Bedum en haar burgers, een hechte gemeenschap, daar niet de dupe van worden	Een argument, dat pleit voor uitbreiding is behoud en vergroting van werkgelegenheid. Daar zijn Bedum en de regio bij gebaat.

Nr.	Samenvatting reactie	Reactie gemeente
5.	d. Een duurzame toename van de werkgelegenheid in Bedum en omgeving als gevolg van de uitbreiding is een onjuiste voorstelling van zaken. Tijdens de bouw zal mogelijk extra werkgelegenheid worden gecreëerd, daarna zal door automatisering en robotisering steeds meer worden bezuinigd op (personeels)kosten door FC. Dit is al te zien op andere locaties van FC.	Automatisering van het productieproces is noodzakelijk voor behoud van een goede concurrentiepositie. Dat gaat ten koste van productiepersoneel, maar in de automatisering en onderhoud ontstaat nieuwe werkgelegenheid.
5.	e. De akoestische verkenning is gebaseerd op aannames die niet juist worden onderbouwd en op gegevens die zijn geleverd door FC. Onder andere is de verkenning gebaseerd op het geluid van de fabriek in Borculo. Deze fabriek in Borculo werkt echter nog niet op volle kracht en kan daarom nooit als uitgangspunt dienen voor een onderzoek naar geluid op de locatie Bedum. Daarmee is de akoestische verkenning niet op een objectieve en betrouwbare wijze tot stand gekomen. Een betere onderbouwing en een beter onderzoek naar de gevolgen die het geluid van de fabriek heeft op de omgeving zal dan ook eerst moeten plaatsvinden.	De uitbreiding van de bedrijfslocatie gaat gepaard met een toename van het geluid. Daarbij wijzigt de huidige 50 dB(A) etmaalwaarde contour (akoestische verkenning FrieslandCampina Bedum d.d. 21-9-2016). In de op te stellen PlanMER zal de akoestische verkenning dienen te worden uitgewerkt in een volledig geluidsrapport, waarbij de gevolgen voor de geluidsbelasting (NRD paragraaf 5.3) op de omgeving in kaart dienen te worden gebracht. Dit rapport zal d.m.v. een second opinion wordt gecheckt.
5.	f. Het ontbreken van een onderzoek naar de effecten op overlast van geur en licht op de omgeving is niet juist. Dit zal wel in kaart moeten worden gebracht, zodat de gemeenschap een volledig beeld krijgt van alle (negatieve) neveneffecten van de gepresenteerde plannen.	Geur zie 4. e; Licht zie 4. d en 4. k.
5.	g. Er is FC veel aan gelegen om in Bedum te blijven vanwege een bestaande aansluiting op de Waddenzee middels een persleiding, waardoor o.a. zout water wordt geloosd in de Waddenzee. Dit afvalwater wordt nu al vanuit andere locaties naar Bedum vervoerd om geloosd te worden. Het behoud van dit systeem en het daarbij behorende recht om te mogen lozen in een beschermd natuurgebied, een nationaal park met Unesco erfgoed status, is zeer waardevol voor FC. Deze leiding is het gevolg van een beslissing uit een verleden. Wanneer deze historische bepaalde reden het belangrijkste argument voor FC is om in Bedum te blijven, dan hoeft en moet dat geen reden zijn om de toekomst van Bedum daarop te baseren voor provincie en gemeente. Het zou provincie en gemeente sieren wanneer zij samen met FC hier een oplossing voor aandragen (elders). Het omleggen van water en weg Boterdiep, een rondweg aanleggen en een uitbreiding van een fabriek voor een pijplijn is buiten alle proporties en moet geen belemmering zijn om het juiste te doen voor de toekomst van onze (lokale) gemeenschap.	De aanwezigheid van de persleiding is één van de argumenten om de productielocatie in Bedum uit te breiden. Het gaat hierbij om de lozing van zouten die van nature in grote concentraties in zeewater voorkomen. Het bestemmingsplan Zuivelpark Bedum leidt niet zondermeer tot een toename van lozing op de Waddenzee. Dit komt later mogelijk aan de orde bij een aanvraag omgevingsvergunning in een aanvraag Waterwet.

Nr.	Samenvatting reactie	Reactie gemeente
5.	h. De gronden die nodig zijn voor uitbreiding zijn nog niet geheel in handen van FC en/of gemeente en provincie. Mogelijk dat tot onteigening moet worden overgegaan. Het onteigenen van burgers is een noodgreep en zal ook haar sporen nalaten in een gemeenschap. Die gevolgen zijn belangrijker en groter dan tijdelijk economisch gewin.	Gestreefd wordt naar minnelijke verwerving. Daar waar dat niet mogelijk blijkt is onteigening een mogelijkheid. Het betreft daarbij overigens geen woningen of gronden van ‘particulieren’, maar om agrarische bedrijfsgronden.
5.	i. Door een uitbreiding van FC zal het dorp Bedum en haar omgeving negatieve gevolgen ondervinden van de nieuwe, volgebouwde en torenhoge noordelijke horizon, die beeldbepalend zal zijn. De rand van het Hogeland, het gebied waar Groningen beroemd door is en dat de schoonheid en aantrekkingskracht vormt voor toerisme en recreatie, zal worden gedomineerd door de schaduw van een immense fabriek. Ook zal dit Bedum minder interessant maken als gemeente en gemeenschap om te vestigen. Dit zal leiden tot minder inkomsten en minder bewoners. Plan Ter Laan 4, dat verkocht werd onder de titel ‘Rust, ruimte en groen’, wordt door de uitbreidingsplannen allesbehalve dat. Een financiële strop voor de gemeente en een mogelijke daling van werkgelegenheid in andere sectoren. Ook het milieu, zo staat ook in de gepresenteerde plannen, zal negatieve gevolgen ondervinden van een uitbreiding van de fabriek, met alle (financiële) gevolgen van dien. De belangen van de burgers, bezoekers, natuur en milieu in en rond de gemeente Bedum moeten in de besluitvorming zwaarder wegen dan het belang van een multinational. De recente geschiedenis heeft ons geleerd dat er meer is in een samenleving dan economische groei en winstmaximalisatie.	Het betreft hier een algemene beschouwing en een herhaling van eerder geformuleerde zienswijzen aangaande de uitbreiding van FrieslandCampina. De relevante (milieu)aspecten van deze beschouwing zijn bij onder 4. a t/m 4 t beantwoord.
5.	j. De gemeente en provincie dragen de grootste risico’s en betalen een groot deel van de kosten voor de aanleg van de rondweg, het omleggen van water en weg Boterdiep en het gereedmaken van gronden voor de uitbreiding van FC. Dit gemeenschapsgeld wordt daarmee besteed aan een onderneming met winstoogmerk. Hiermee krijgt FC een voordeel ten opzichte van concurrenten, door overheidsbemoeienis, hetgeen verboden is. Het geld kan door de overheid beter aan zaken besteed worden die een positieve invloed hebben op alle burgers en de gemeenschap en samenleving in haar geheel. Het algemene belang moet prevaleren boven het belang van enkelen. Daarom is een onderzoek naar de economische uitvoerbaarheid noodzakelijk.	De kosten voor de voorbereiding en uitvoering van het bestemmingsplan Zuivelpark Bedum worden volledig gedragen door FrieslandCampina. Hiertoe wordt een anterieure overeenkomst aangegaan met FrieslandCampina voordat het bestemmingsplan wordt vastgesteld. Van de zijde van de gemeente zullen dan ook geen kosten worden gemaakt voor het omleggen van het Boterdiep, de rijweg Boterdiep Wz en het gereed maken van de gronden voor de uitbreiding van FrieslandCampina. De economische uitvoerbaarheid van het plan Zuivelpark Bedum is hiermee verzekerd. De realisering van de oostelijke ontsluitingsweg maakt geen onderdeel uit van dit plan. Dit betreft de aanleg van een openbare weg ten behoeve van de ontlasting van de kern van Bedum.

Nr.		Samenvatting reactie	Reactie gemeente
5.	k.	Het omleiden van verkeer t.b.v. een fabriek levert in elk geval meer gereden kilometers, meer brandstofkosten en meer CO2-uitstoot op. Wegen de opbrengsten van de gepresenteerde plannen daadwerkelijk op tegen de kosten van die plannen? Daar moet goed onderzoek naar worden gedaan voordat besluiten kunnen worden ingediend voor het wijzigen van een bestemmingsplan.	Voor de oostelijke ontsluitingsweg wordt een separate procedure gevoerd.
5.	l.	De maximumsnelheid op de weg langs het Boterdiep wordt 50 km/u, in werkelijkheid zal de snelheid van het verkeer daar echter aanzienlijk hoger zijn. Dit moet in de berekening van de te verwachten geluidstoename worden meegenomen. Vanaf de nieuwe driesprong (rotonde?) bij de ingang FC, zal men vermoedelijk flink gas gaan geven om dan net na de Wroetende Mol al 80 km/uur te rijden. Omgekeerd zullen mensen vanaf de Wroetende Mol echt niet meteen van 80 naar 50 gaan, maar de snelheid nog even behouden, om vervolgens af te remmen voor de bocht. Dit moet worden meegenomen, dan wel op effectieve wijze kunnen worden aangepakt. Verkeersdrempels hebben dan niet per se een gunstig effect.	In de op te stellen PlanMER zullen de gevolgen van de wegverlegging op de geluidsbelasting op de omgeving worden berekend. Bij het ontwerp van het wegtracé zal rekening gehouden worden met het snelheidsregime. Daarbij zullen effectieve snelheid beperkende maatregelen worden getroffen.
5.	m.	Ook voor de weg geldt dat deze de Groene Long van Bedum volledig zal doen verdwijnen, een beschermd dorpsgezicht wordt opgeofferd voor een fabriek en (rond)weg. Een onjuist besluit.	De zichtlijn vanuit het buitengebied verdwijnt deels. De dorpskern van Bedum is echter niet aangewezen als beschermd dorpsgezicht. Aan de oostzijde blijft zicht op het dorp vanuit het buitengebied mogelijk.
5.	n.	De schijnveiligheid voor het centrum van Bedum leidt tot grotere onveiligheid voor fietsers en wandelaars die via Ter Laan Bedum binnenkomen/verlaten. Hoe wordt hun veiligheid gewaarborgd? Zekere nu een tunnel niet (meer) tot de mogelijkheden behoort.	Voor de oostelijke ontsluitingsweg wordt een separate procedure gevoerd.
5.	o.	De rondweg is niet nodig. Zo luidde in 2012 (27/4/2012 'Rondweg lost verkeersproblemen Bedum niet op') de conclusie van de provincie Groningen na eigen onderzoek. Slechts een klein gedeelte van het zware verkeer door Bedum komt van FrieslandCampina (FC). De weg komt er voornamelijk om een beleving van onveiligheid weg te nemen en is niet nodig.	Voor de oostelijke ontsluitingsweg wordt een separate procedure gevoerd.

Nr.	Samenvatting reactie	Reactie gemeente
5.	p. Het aanleggen van de rondweg brengt een verdubbeling van het aantal kilometers voor vrachtwagens met zich mee richting de Eemshavenweg. Zeker 4 kilometer (een voorzichtige inschatting, op Google Maps is het bijna 5 km) per beweging extra, maakt op 700 bewegingen en continu draaien van FC een totaal van ruim 1 miljoen kilometer per jaar extra t.o.v. de huidige situatie. Dat is bij een verbruik van 30 liter diesel op 100 liter (ook een voorzichtige schatting) ruim 300.000 liter diesel per jaar extra en een extra uitstoot van meer dan 800.000 kg CO₂ per jaar. Dit leidt tot een veel grotere belasting voor natuur en milieu ten opzichte van de huidige situatie.	Voor de oostelijke ontsluitingsweg wordt een separate procedure gevoerd.
5.	q. De honderden vrachtwagens die dagelijks heen en weer gaan over de Eemshavenweg, een weg waar 100 km/u mag worden gereden, zullen voor veel verkeersoverlast zorgen en leiden tot gevaarlijke verkeerssituaties. Nu al rijden vele automobilisten ongedurig en ongeduldig achter de langzamere vrachtwagens (80 tot 90 km per uur bij maximale snelheid, beladen wagens zullen zeker bij invoegen en optrekken beduidend langzamer nog rijden) en wordt er roekeloos ingehaald, ondanks een doorgetrokken streep. Dit zal tot meer ongelukken leiden en langere reistijd voor gebruikers van de Eemshavenweg.	Voor de oostelijke ontsluitingsweg wordt een separate procedure gevoerd.
5.	r. Samen met de aanleg van een nieuwe fabriek sluit de weg de groene long die Bedum heeft en die beschermd is (dan wel zou moeten worden) volledig af. Deze unieke en karakteristieke uitstraling voor het dorp zal door de plannen verdwijnen.	De zichtlijn vanuit het buitengebied verdwijnt deels. De dorpskern van Bedum is niet aangewezen als beschermd dorpsgezicht. Aan de oostzijde blijft zicht op het dorp vanuit het buitengebied mogelijk.
5.	s. Eerdergenoemde problemen kunnen worden opgelost door een westelijke rondweg aan te leggen.	Voor de oostelijke ontsluitingsweg wordt een separate procedure gevoerd.
5.	t. Naast de belangen van de gemeenschap hebben de gepresenteerde plannen immense gevolgen voor ons. Ons woon- en leefgenot zal fors minder worden, zowel tijdens de jarenlange periode van bouwwerkzaamheden, maar ook daarna met het (zware vracht) verkeer en de fabriek pal naast ons huis. Geluid-, stank- en lichtoverlast zijn dan dag en nacht aanwezig.	Door aanleg- en bouwwerkzaamheden kan tijdelijk overlast ontstaan voor omwonenden. Deze overlast zal kan worden beperkt door een goede logistiek en planning. Aanvoer van bouwmaterialen kan plaatsvinden via de nieuw geplande ontsluitingsweg. Deze weg ligt op relatief grote afstand – circa 390m – van de woning Ter Laan 14. T.a.v. van de aspecten: Geluid zie 4. b; Geur zie 4. e; Licht zie 4. d en 4. k.

Nr.	Samenvatting reactie	Reactie gemeente
5.	u. De geluidsoverlast in de tuin is niet berekend, maar is juist voor ons van groot belang. De rust en ruimte die we met name buiten hebben was ooit de reden om naar het buitengebied te verhuizen. De akoestische verkenning moet recht doen aan alle aspecten van woongenot op het gehele perceel, dus ook de tuin.	Door de uitbreiding zal de geluidsbelasting ter plaatse van Ter Laan 14 toenemen en komt de woning binnen de 50 dB(A) etmaalwaarde contour te liggen. In de op te stellen PlanMER zullen de gevolgen van de uitbreiding op de geluidsbelasting op de omgeving worden berekend en zal worden onderzocht of door geluid beperkende maatregelen de geluidsbelasting kan worden teruggebracht (NRD paragraaf 5.3). Zo nodig worden aan de woning geluidsisolerende maatregelen genomen waardoor in de woning een geluidniveau van 35 dB(A) etmaalwaarde wordt gehandhaafd. De geluidsbelasting in de tuin van de woning blijft buiten beschouwing.
5.	v. De waarde van ons huis zal fors afnemen en tijdens de jarenlange bouwwerkzaamheden zal het praktisch onmogelijk zijn om het huis te verkopen, mocht daar reden toe zijn. Een dergelijk gevoel van gevangenschap heeft negatieve gevolgen voor de fysieke en psychische gesteldheid van bewoners.	Mocht de waarde van de woning dalen en dit is rechtstreeks toe te schrijven aan de uitbreiding van de bedrijfslocatie van FrieslandCampina dan kan een beroep worden gedaan op de planschaderegeling, die is opgenomen in afdeling 6.1 van de Wet ruimtelijke ordening.
5.	w. Het niet actief informeren en betrekken van ons en andere directbetrokkenen is momenteel geen basis om vertrouwen te hebben in de partijen die verantwoordelijk zijn voor de voorgenomen plannen. Tot op heden hebben wij steeds actief contact moeten zoeken. Hier ligt ruimte voor verbetering bij gemeente, provincie en FC. Onze deur staat altijd open.	Met de publicatie van de NRD en de gegeven mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen is een eerste stap gezet in de planontwikkeling en planuitwerking. De ingebrachte zienswijzen zullen worden betrokken bij de planuitwerking. Voorts zijn bewoners actief geïnformeerd door middel van informatieavonden. Ook bij volgende stappen in de procedure zijn informatieavonden voorzien.
5.	x. De conclusie moet naar onze mening zijn dat de gepresenteerde plannen een grote negatieve invloed op het dorp, haar omgeving en de gemeenschap zullen hebben en geen doorgang moeten vinden. Door alleen te kijken naar de voordelen, die te betwijfelen zijn en van tijdelijke aard zijn, worden de nadelen, die zeker en permanent zullen zijn, volledig onderbelicht door provincie en gemeente. Zij zouden zich in dit proces sterk moeten maken voor de burgers en niet alleen voor bedrijven.	Het betreft hier een algemene beschouwing en een herhaling van eerder geformuleerde zienswijzen aangaande de uitbreiding van FrieslandCampina. De relevante (milieu)aspecten van deze beschouwing zijn bij onder 4. a t/m 4 t beantwoord.
5.	ij. Wij krijgen graag de gelegenheid om onze inspraakvisie mondeling toe te lichten.	Indiener heeft ervoor gekozen om de zienswijze schriftelijk kenbaar te maken. De ingediende zienswijze is voldoende duidelijk, zodat een hoorzitting achterwege kan blijven.

Nr.		Samenvatting reactie	Reactie gemeente
6.	a.	Inspreker verwacht dat zijn huis minder waard wordt door meer overlast.	Mocht de waarde van de woning dalen en dit is rechtstreeks toe te schrijven aan de uitbreiding van de bedrijfslocatie van FrieslandCampina dan kan een beroep worden gedaan op de planschaderegeling, die is opgenomen in afdeling 6.1 van de Wet ruimtelijke ordening.
6.	b.	Positief is dat Ter Laan dichtgezet wordt voor autoverkeer (overgang van Ter Laan richting de nieuwe weg, in de bocht bij Campina).	Voor de oostelijke ontsluitingsweg wordt een separate procedure gevoerd.
6.	c.	Inspreker pleit ervoor om Campina een kleurstelling te geven, die zo min mogelijk opvalt en wegvalt in de omgeving (bijvoorbeeld blauwgrijs).	De uitbreiding van de bedrijfslocatie gaat gepaard met een toename van (hoge) bedrijfsbebouwing. Deze bebouwing zal deels op grote afstand zichtbaar zijn. In de op te stellen PlanMER zal aandacht worden besteed aan de gevolgen voor het landschap en de ruimtelijke kwaliteit (NRD paragraaf 5.3). Daarbij zal ook specifiek aandacht, middels een beeldkwaliteitsplan, worden besteed aan de beeldkwaliteit van de uitbreiding.
6.	d.	Inspreker vraagt of er iets aan de lage bromtoon gedaan kan worden, die bij Campina vandaan komt. Inspreker verwacht dat die geluidsoverlast zal toenemen bij uitbreiding. Bij de geluidscontouren moet ook rekening gehouden worden met piekbelasting en niet alleen met een gemiddelde belasting.	De klachten t.a.v. geluid hebben betrekking op de huidige bedrijfsvoering van FrieslandCampina. Klachten hierover kunnen worden doorgegeven aan de provinciale milieuklachtentelefoon (050-3180000). De uitbreiding van de bedrijfslocatie gaat gepaard met een toename van het geluid. Daarbij wijzigt de huidige 50 dB(A) etmaalwaarde contour ter hoogte van de wijk Ter Laan enigszins (akoestische verkenning FrieslandCampina Bedum d.d. 21-9-2016). In de op te stellen PlanMER zal aandacht worden besteed aan de gevolgen voor de geluidsbelasting (NRD paragraaf 5.3) op de omgeving.

Nr.	Samenvatting reactie	Reactie gemeente
7.	a. Ten eerste zien we liever geen fabrieksuitbreidingen en ringwegen in ons landelijk, rustig en groengebied, zo vlak naast een woonwijk. Het huidige bestemmingsplan met een groene long bestemming in de structuurvisie (ook achter het spoor) is wat ons betreft prima. We zijn bang dat de plannen ten koste gaan van ons woongenot (geluidsoverlast in onze slaapkamer) en tevens waardevermindering van ons huis veroorzaakt. We zullen daar bezwaar tegen maken en verwachten bij geforceerde doorgang hierin redelijke compensatie van de gemeente/provincie en Friesland Campina Domo (FCD). We regelen deze compensatie liever aan de voorkant dan aan de achterkant ter voorkoming van een voor beide partijen lang inspannend en duur traject.	De Wro biedt aan de gemeente de bevoegdheid om bestemmingsplannen en structuurvisies te herzien als de actuele ontwikkelingen daarom vragen. De uitbreiding van de bedrijfslocatie gaat gepaard met een toename van het geluid. Daarbij wijzigt de huidige 50 dB(A) etmaalwaarde contour ter hoogte van de wijk Ter Laan enigszins (akoestische verkenning FrieslandCampina Bedum d.d. 21-9-2016). In de op te stellen PlanMER zal aandacht worden besteed aan de gevolgen voor de geluidsbelasting (NRD paragraaf 5.3) op de omgeving. Zo nodig worden aan de woning geluidsisolerende maatregelen genomen waardoor in de woning een geluidniveau van 35 dB(A) etmaalwaarde wordt gehandhaafd. Mocht de waarde van de woning dalen en dit is rechtstreeks toe te schrijven aan de uitbreiding van de bedrijfslocatie van FrieslandCampina dan kan een beroep worden gedaan op de planschaderegeling, die is opgenomen in afdeling 6.1 van de Wet ruimtelijke ordening.
7.	b. Ten tweede missen we in uw voorstel de vergelijking met andere alternatieven. Wij zien ten westen van de huidige fabriek een alternatief om met aankoop van 1 boerderij (Drijfhout) in een brede strook ruimte richting het westen, zonder dat hiervoor een compleet Boterdiep moet worden omgelegd. De bewoners in deze omgeving zijn al woonachtig op kortere afstand tot de huidige melkfabriek. Dit alternatief is zelfs minder afhankelijk van de verplaatsing van de TenneT 220 kV. De voordelen van uitbreiden in Bedum t.o.v. uitbreiden op andere (nieuwe) locaties zijn verder tot op heden subjectief en niet hard onderbouwd. Hierop vinden wij niet dat u bij voorbaat kunt overgaan tot het aanvragen van een gewijzigd bestemmingsplan voor de huidige groene long bestemming.	In de op te stellen PlanMER dienen ook mogelijke alternatieven te worden onderzocht, zodat op basis hiervan een weloverwogen besluit kan worden genomen. Uitbreiding in westelijke richting, zoals geschetst gaat in elk geval direct ten koste van woningen en een transportbedrijf aan de Lageweg, knipt de Lageweg in twee stukken en geeft een grotere geluidscontour aan de noordzijde van het dorp Bedum.

Nr.	Samenvatting reactie	Reactie gemeente
7.	c. We zijn in dat kader positief over: Een fabrieksuitbreiding zou goed zijn voor de werkgelegenheid in de wijde omgeving Dat u in de mogelijke inpassing van een fabrieksuitbreiding dicht bij de huidige fabriek positioneert en de hoge en lawaaierige delen verder naar achteren positioneert t.o.v. de wijk Ter Laan 4. Dat er diverse bomenrijen en veel groen voor komt te staan en ook een aarden geluidswal onderdeel uitmaakt van uw mitigerende maatregelen tegen zicht en geluid De mate waarin FCD tot op heden rekening houdt met de omgeving om alles te doen aan geluidshinder. De manier waarop gemeente en FCD regelmatig communiceren met de omliggende bewoners over voorgenomen plannen.	Goed dat ook de positieve elementen worden benoemd.
7.	d. Wij zien in dat kader de volgende bezwaren graag beter meegenomen worden in komende onderzoeken, plannen en besluitvorming: Wij zijn bang dat de zuivelparkplannen (in combinatie met de nieuwe wegen) zal leiden tot extra geluidsdruk op onze woning (en slaapkamer) t.o.v. de huidige situatie. Hoe houdt u in een voorgenomen bestemmingsplanwijziging hier op voorhand rekening mee? Wij zien liever dat de regels worden aangescherpt dan versoepeld. o De huidige geluidszonering voldoet volgens de akoestische verkenning van dGmR niet en behoeft aanpassing in contour en hogere grenswaarden; beide wijzigingen zijn voor ons ongewenst, het antwoord moet o.i. gezocht worden in minder geluid. o We zien alle bijdragende geluidsbronnen graag maximaal bij onze wijk vandaan geplaatst worden, worden afgeschermd en naar best available technology worden ontworpen. o Verder zien we een onlosmakelijke samenhang met de omgelegde en toegevoegde wegen en verwachten we derhalve dat het geluidseffect hiervan cumulatief wordt meegenomen in het verfijnde akoestisch onderzoek ten behoeve van MER en ontwerp bestemmingsplan. Voor ons is daarbij rustig in bed kunnen slapen met een geopend raam het uitgangspunt, niet een wettelijke dB(A)-norm voor hinder. o De bomenrijen dienen hoog te zijn en liefst ook in de winter een groene barrière te vormen. De aarden wal mag van ons hoger dan 2 meter zijn t.b.v. betere afscherming zicht en geluid. o De hinder vindt voor ons vooral plaats indien de wind uit noordwestelijke richting komt en bepaalde fabrieksdelen in bedrijf zijn. Een dergelijke worst-case scenario zouden we als de standaard willen stellen, geen gemiddeldes die alles nivelleren tot acceptabel.	De uitbreiding van de bedrijfslocatie gaat gepaard met een toename van het geluid. Daarbij wijzigt o.a. de huidige 50 dB(A) etmaalwaarde contour ter hoogte van de wijk Ter Laan enigszins (akoestische verkenning FrieslandCampina Bedum d.d. 21-9-2016). In de op te stellen PlanMER zal aandacht worden besteed aan de gevolgen voor de geluidsbelasting (NRD paragraaf 5.3) op de omgeving. Zo nodig worden aan de woning geluidsisolerende maatregelen genomen waardoor in de woning een geluidniveau van 35 dB(A) etmaalwaarde wordt gehandhaafd. Ook het toepassen van ‘de best beschikbare technieken’ om de geluidsproductie te beperken zal in de PlanMER aan de orde komen. De berekeningen t.a.v. de geluidsbelasting worden uitgevoerd volgens de daarvoor vastgestelde regels. Hierbij speelt de windrichting een rol, maar is een noordwestelijke windrichting niet maatgevend. De uitbreiding van de bedrijfslocatie gaat gepaard met een toename van (hoge) bedrijfsbebouwing. Deze bebouwing zal deels op grote afstand zichtbaar zijn. In de op te stellen PlanMER zal aandacht worden besteed aan de gevolgen voor het landschap en de ruimtelijke kwaliteit (NRD paragraaf 5.3). Daarbij zal ook specifiek aandacht, middels een beeldkwaliteitsplan, worden besteed aan de beeldkwaliteit van de uitbreiding. Daarin wordt ook de soort beplanting meegenomen.

Nr.	Samenvatting reactie	Reactie gemeente
7. e.	We vragen ons af of zulke hoge sproeidroogtorens werkelijk noodzakelijk zijn in onze woonomgeving. Wij zijn als bewoners van de Meerkooet gehouden aan strenge aanvullende bebouwingseisen tijdens de nieuwbouw omdat we beschermd dorpsaanzicht zijn. Dit heeft ons extra geld gekost tijdens de bouw. Het is voor ons dan ook moeilijk te rijmen dat in datzelfde zicht grote kolossen de lucht in mogen prikken. Binnen de gemeentelijke partijen zijn dergelijke geluiden over alleen laagbouw reeds afgegeven. Wij vinden dat gemeente en provincie in deze ook eenduidig aan het aanzicht van Bedum moet denken. Ons huidige uitzicht is ook al minder aantrekkelijk geworden door de hoogbouw van de 1e sproeitoren waarover ons tijdens de aanschaf van onze kavel niets is verteld. De vroegere bebouwing bleef nog duidelijk onder de bomengrens. 	Voor de productie van melkpoeder is een poedertoren nodig. De wijk Ter Laan ende 'oude kern van Bedum', zijn niet aangewezen als beschermd dorpsgezicht. In het beeldkwaliteitsplan voor de wijk Ter laan is ervoor gekozen om aan de randen van het plan (o.a. Meerkooet) woningen te realiseren, die gericht zijn naar buiten en hier worden eisen gesteld aan de verschijningsvorm en materialisatie.
7. f.	We vernemen graag beter welke chemische hulpstoffen er in de processen van zo'n fabriek nodig zijn en horen ook graag hoe de risico's hiervan voor een aangrenzende woonwijk beheerst zouden gaan worden. We vernemen in het nieuws over lekkages van zoutzuur en ammonia bij Campina locaties en zijn hierop nog niet gerust. Hoe houdt u in een voorgenomen bestemmingsplanwijziging hier op voorhand rekening mee? Verder vernemen we t.z.t. graag hoe FCD de aardbevingsrisico's meeneemt in haar ontwerp zodanig dat risico's voor de omgeving kunnen worden uitgesloten. Hoe houdt u in een voorgenomen bestemmingsplanwijziging hier op voorhand rekening mee?	In de PlanMER dient aandacht te worden besteed aan de externe veiligheid. Daarin dienen ook de aardbevingsrisico's te worden betrokken.

Nr.	Samenvatting reactie	Reactie gemeente
7.	g. Verder vernemen we graag welke aanvullende emissies van geur en fijnstof door zo'n zuivelpark nabij onze woonwijk komen en hoe dit tot een acceptabel minimum beperkt gaat blijven worden. Hoe houdt u in een voorgenomen bestemmingsplanwijziging hier op voorhand rekening mee?	In de op te stellen PlanMER zal aandacht worden besteed aan de gevolgen voor de geurhinder en fijnstof (NRD paragraaf 5.3). Daarbij zal de ligging van de wijk Ter Laan worden betrokken.
7.	h. We zien de impact van het zuivelpark op de nog niet afgebouwde wijk Ter Laan 4 ook graag verder onderzocht en gekwantificeerd. De zone aan de rand blijft angstvallig leeg tot op heden doordat deze dreiging in de lucht hangt. Hierdoor worden o.i. kavels niet verkocht en draait indirect de samenleving en burgers op voor de nadelen van dit Zuivelpark plan. Wat is de onafhankelijk vastgestelde impact van dit gehele plan (met alle bovengenoemde aspecten) op de toekomstige waarde van onze woningen, vooral de woningen zoals ons huis, die direct uitkijken op zo'n zuivelpark?	De ontwikkelingen t.a.v. verkoop van bouw kavels in Ter Laan 4 worden nauwlettend gevolgd. De laatste tijd trekt de verkoop aan. Zie voorts 7a.

Nr.	Samenvatting reactie	Reactie gemeente
8. a.	Er vindt een uitbreiding plaats van de zuivelfabriek door op het aangekochte naastgelegen perceel nog een fabriek (met meerdere productieonderdelen) te plaatsen. Daardoor veranderen de geluidscontouren ten nadele van cliënt. Zie hieronder uitsnede van de geluidscontouren kaart. Het verzoek is om de nieuwe gebouwen zo te plaatsen dat de geluidscontour van de lichtblauwe lijn 55 dB(A) niet over het huis Wroetende Mol 1 valt. U ziet op de tekening dat over de helft van het huis de geluidscontour nadelig is, terwijl de contour eerst parallel aan de weg loopt (en afbuigt door de woning Wroetende Mol 1). Uit de stukken blijkt ook niet welke maatregelen worden genomen teneinde geluidsoverlast te voorkomen. In het plan met flexibele marge valt de woning nota bene geheel binnen de geluidscontouren. Daarnaast is onduidelijk wat het grote grijze vlak ter hoogte van hun woning inhoudt. Is dat de bestaande plek van het loonbedrijf of wordt dat ook onderdeel van het zuivelpark. Is de cumulatie van het geluid van beide gebouwen/inrichtingen ook meegenomen in deze beoordeling.	De uitbreiding van de bedrijfslocatie gaat gepaard met een toename van het geluid. Daarbij wijzigt o.a. de huidige 50 dB(A) etmaalwaarde contour (akoestische verkenning FrieslandCampina Bedum d.d. 21-9-2016). In de op te stellen PlanMER zal aandacht worden besteed aan de gevolgen voor de geluidsbelasting (NRD paragraaf 5.3) op de omgeving. Ook het toepassen van ‘de best beschikbare technieken’ om de geluidsproductie te beperken zal in de PlanMER aan de orde komen. De berekeningen t.a.v. de geluidsbelasting worden uitgevoerd volgens de daarvoor vastgestelde regels. Het ‘grijze vlak’ is het deel van het bedrijfsterrein dat in gebruik is bij loonbedrijf Wieringa. Dit wijzigt niet. Het loonbedrijf valt ook binnen de geluidszone en wordt meegenomen bij de toetsing in het kader van de PlanMER.
8. b.	Verder ontbreekt er een woning in de plannen, die er nu nog wel staat. Onduidelijk is of dit een vergissing is of dat dit bewust is gedaan. Daarnaast is voldoende beplanting nodig. Immers de woning staat nu in de bocht naar het noorden en dat zou betekenen dat er hinder wordt ondervonden van inschijnende koplampen in de woning. Echter ze willen voldoende vrij uitzicht behouden met name aan de oostkant. Ook de geplande bomen dienen niet allemaal te worden geplaatst mogelijke schade aan rieten dak). De familie Kloos is altijd bereid over een nadere invulling te praten.	De woning Boterdiep Wz 51 blijft gehandhaafd. De nu voorliggende uitwerking voorziet o.a. in een grotere afstand van de weg Boterdiep Wz tot de woning – dit komt het woongenot ten goede. Tevens worden er bij de dorpsentree verkeersmaatregelen genomen om de snelheid van het verkeer te verlagen. Over de nadere uitwerking van de plannen ter hoogte van de Wroetende Mol zal worden overlegd met de bewoners/eigenaren van Wroetende Mol 1 en Boterdiep Wz 51.

Nr.	Samenvatting reactie	Reactie gemeente
8.	c. De afwikkeling van het verkeer zoals voorgesteld heeft hun voorkeur met daarbij de mogelijkheden om het zicht op de gebouwen dan wel het verkeer te beperken indien nodig en mogelijk. Overigens valt op dat het Boterdiep op bovenstaande tekening anders komt te liggen dan op onderstaande tekening. Onderstaand heeft de voorkeur van de inspreker. Zo is deze ook aan hen gepresenteerd.	Op de tekening met de geluidscontour is niet het juiste tracé van het Boterdiep met wegomlegging weergegeven. De uitwerking is gedacht zoals onder 8.c. is weergegeven.

Nr.	Samenvatting reactie	Reactie gemeente
9. a.	In oktober 2010 zijn wij in de nieuwbouwwijk Ter Laan 4 gaan wonen. We werden aangetrokken door het mooie, blijvende, groene uitzicht en de aantrekkelijke plannen voor de inrichting van de wijk. In de verkoopfolder staat de volgende tekst opgenomen. <i>Ter Laan 4 wordt nu aan drie kanten omgeven door het buitengebied van Bedum. Als bewoner heeft u straks uitzicht op een prachtige wereld van water en weilanden. En voelt u zich één met het Groningse platteland.</i> Deze prachtige wereld wordt nu bedreigd door een forse uitbreiding van Friesland Campina waarvoor zeer ingrijpende maatregelen in het eeuwenoude cultuurlandschap noodzakelijk zijn. Wij willen hier met deze brief bezwaar tegen maken.	Het cultuurlandschap is een door mensen ingericht landschap, die aan wijzigingen en aanpassingen onderhevig is.
9. b.	We willen ten eerste opmerkingen maken over het proces. Toen we enige tijd in Bedum woonden werd de melkfabriek van de DOOM uitgebreid en verscheen er plotseling een enorme poedertoren aan de horizon. We zijn nooit bij de planvorming hiervoor betrokken.	Binnen het bestemmingsplan Bedum Kern uit 2008 was het mogelijk om deze poedertoren te realiseren. Het is niet gebruikelijk om overleg en inspraak te voeren over bouwplannen, die binnen het bestemmingsplan kunnen worden gerealiseerd.
9. c.	In 2012 werden we via de krant geconfronteerd met de eerste plannen voor een rondweg langs onze wijk en kwamen de geruchten op gang over een significante uitbreiding van Friesland Campina. In november 2013 zijn een aantal inwoners van Ter Laan (buitengebied) bij Friesland Campina op bezoek geweest omdat ze zich zorgen maakten over de geruchten rond de uitbreiding van de zuivelfabriek van Friesland Campina. FC heeft toen aangegeven dat er geen concrete plannen waren voor een uitbreiding en dat de omwonenden zich vooral geen zorgen moesten maken. Twee weken later zijn wij als vertegenwoordigers van Ter Laan 4 bij de wethouder geweest. Daar kregen we te horen dat er rekening moest worden gehouden met de bouw van een fabriek die minstens zo groot was als wat er nu staat. Friesland Campina zou in december een persbericht uitdoen. Op zondagmiddag voor de eerste werkgroep vergadering over de rondweg stond plotseling een bericht op RTV Noord met een kaartje. Hierop stond een nieuwe enorme fabriek inclusief een omleiding van de bestaande doorgaande weg en het Boterdiep. Ook stonden hier scenario's op getekend voor de ringweg vlak langs het spoor en over de Ter laan weg. Dit nieuws is vooraf niet met de omwonenden gecommuniceerd. Voor de werkgroep over de ringweg is een groep samengesteld met alle vertegenwoordigers uit het gebied. Wij hebben bij alle overheden van tevoren duidelijk gemaakt dat er bij ons grote zorgen leven over de ontwikkeling van dit gebied en de consequenties hiervan op ons welzijn.	In de werkgroep die provincie Groningen heeft ingesteld in 2012 voor de voorbereiding van de oostelijke ontsluitingsweg hebben vertegenwoordigers van FrieslandCampina steeds open gecommuniceerd over de mogelijke ontwikkeling van de locatie. In januari 2014 is middels een perspublicatie van de gemeente Bedum bekendgemaakt dat er mogelijk sprake zou zijn van een substantiële uitbreiding van de productielocatie van FrieslandCampina in Bedum. Met de publicatie van de NRD en de gehouden inloopbijeenkomst in oktober 2016 is de formele procedure gestart.

		Toch werd dit door de gezamenlijke overheden en de Friesland Campina niet met de omwonenden besproken. Op de dag van de werkgroep vergadering kregen wij vervolgens een brief van u met de mededeling dat er plannen waren voor een uitbreiding en dat de gemeente dit in het kader van de werkgelegenheid een fantastisch plan vond. De vorige gedeputeerde van de provincie heeft twee dagen voor de provinciale statenverkiezingen een intentieverklaring met Friesland Campina en uw college getekend om de plannen voor de fabrieksuitbreiding te bekrachtigen. Dit viel behoorlijk rauw op ons dak en gaf ons weinig vertrouwen dat we nog op enige wijze invloed konden uitoefenen op dit proces. Het besluit was al genomen en via de pers werden we op de hoogte gesteld dat onze droom van lang en gelukkig landelijk wonen uiteen is gespat. In de periode daaropvolgend zijn we gelukkig eerder geïnformeerd over de planvorming door gemeente en provincie.	
9.	d.	Ook in uw brief aan de raad van 4 oktober 2016 geeft u aan dat er onaanvaardbare verschillen zijn tussen de verwachtingen van de bewoners van Ter Laan 4 en de huidige plannen en dat de kavels zijn verkocht met de kwaliteiten rust, ruimte en groen. Hiermee voelen we ons gehoord door uw college. We waarderen de inzet en betrokkenheid die u in de afgelopen 3 jaren heeft getoond voor onze wijk en de door ons ingebrachte wensen. We zien dat in de planvorming wordt geprobeerd de overlast voor ons te beperken door het verder naar achteren positioneren van de hoge en lawaaierige delen t.o.v. de wijk Ter Laan 4. Ook zijn er naar aanleiding van onze inspraak diverse bomenrijen en veel groen gepland en maakt ook een aarden geluidswal onderdeel uit van uw mitigerende maatregelen tegen zicht en geluid.	Voor de uitbreiding van de zuivelfabriek is een zorgvuldige belangenafweging noodzakelijk. Het gaat daarbij o.a. om de milieutechnische aspecten, maar ook om de landschappelijke inpassing en mitigerende maatregelen. In de op te stellen PlanMER wordt dit verder uitgewerkt.
9.	e.	Wij maken ons grote zorgen over onze wijk. Nu al hebben wij geluid- en stankoverlast van de fabriek en is ons uitzicht door de bouw van die ene poedertoren ernstig aangetast. Dit zal alleen maar erger worden met de uitbreiding naar drie poedertorens. Verhuizen is echter geen optie meer door de verwachte waardevermindering van onze huizen door de plannen voor de ringweg en de fabriek in combinatie met de aardbevingen. De prijzen van de kavels zijn door de gemeente Bedum met meer dan 10 % verlaagd waardoor er al sprake is van waardevermindering van onze woningen. Zelfs deze maatregel heeft nog niet geleid tot een grote toename in de kavelverkoop. De wijk wordt op dit moment niet verder ontwikkeld en de aanleg van de infrastructuur zal pas worden aangepakt als de wijk voltooid is. Deze situatie	De stagnatie in de verkoop van bouw kavels in Ter Laan 4 is grotendeels veroorzaakt door de crisis op de woningmarkt. Inmiddels lijkt deze crisis voorbij en zien wij een toename van de bouwproductie. Dit geldt ook voor de wijk Ter Laan 4 dit ondanks de ontwikkeling van het Zuivelpark. Wij gaan ervan uit dat de wijk wordt afgebouwd.

		duurt nu al meer dan 6 jaar! Met de aanleg van de rondweg en uitbreiding van de zuivelfabriek, vrezen wij voor de verdere doorontwikkeling van onze mooie woonwijk.	
9.	f.	In 2013 is er al een Salpeterzuurlek en een zoutzuurlek bij de fabriek geweest en ook regelmatig bij andere locaties. Door Friesland Campina is hierover niet gecommuniceerd naar omwonenden. Wij maken ons zorgen over de veiligheid van de fabriek in combinatie met de aardbevingen en we vragen u om deze risico's nader in kaart te brengen.	In de PlanMER dient aandacht te worden besteed aan de externe veiligheid. Daarin dienen ook de aardbevingsrisico's te worden betrokken.
9.	g.	Bij aanschaf van onze woning hebben we het bestemmingsplan bekeken. Hierin staat 'de groene long' ingetekend waarmee het dorpsgezicht en de historische structuur moest worden beschermd. Door de uitbreiding van de fabriek wordt een eeuwenoud cultuurgebied aangetast en het Boterdiep omgelegd. De zichtlijnen vanaf het Boterdiep op de historische kernen Onderdendam en Bedum verdwijnen. Het karakter van het gebied Ter Laan wordt aangetast. In uw brief van 4 oktober aan de raad geeft u ook aan dat de weg langs Ter Laan van cultuurhistorisch belang is omdat deze langs de groene long ligt. Tevens haalt u de plannen voor de wijk aan met hierin de volgende passage; 'Om het karakter van dit romantische open stukje landschap te behouden is het belangrijk om het landelijke profiel van het weggetje te behouden en het bebouwingsbeeld hierop af te stemmen'. De impact van de uitbreiding van de fabriek doen een enorme afbreuk aan dit waardevolle dorpsgezicht. Wij vragen u daarom om niet in te stemmen met de voorgestelde bestemmingsplanwijziging van de groene long tot industriegebied en het mooie dorpsgezicht van Bedum voor toekomstige generaties te behouden. Bij aanschaf van onze woning hebben we het bestemmingsplan bekeken. Hierin staat 'de groene long' ingetekend waarmee het dorpsgezicht en de historische structuur moest worden beschermd. Door de uitbreiding van de fabriek wordt een eeuwenoud cultuurgebied aangetast en het Boterdiep omgelegd. De zichtlijnen vanaf het Boterdiep op de historische kernen Onderdendam en Bedum verdwijnen. Het karakter van het gebied Ter Laan wordt aangetast. In uw brief van 4 oktober aan de raad geeft u ook aan dat de weg langs Ter Laan van cultuurhistorisch belang is omdat deze langs de groene long ligt. Tevens haalt u de plannen voor de wijk aan met hierin de volgende passage; 'Om het karakter van dit romantische open stukje landschap te behouden is het belangrijk om het landelijke profiel van het weggetje te	Voor de uitbreiding van de zuivelfabriek is een zorgvuldige belangenafweging noodzakelijk. Het gaat daarbij o.a. om de milieutechnische aspecten, maar ook om de landschappelijke inpassing en mitigerende maatregelen. In de op te stellen PlanMER wordt dit verder uitgewerkt. Het cultuurlandschap is een door mensen ingericht landschap, die aan wijzigingen en aanpassingen onderhevig is.

		behouden en het bebouwingsbeeld hierop af te stemmen'. De impact van de uitbreiding van de fabriek doen een enorme afbreuk aan dit waardevolle dorpsgezicht. Wij vragen u daarom om niet in te stemmen met de voorgestelde bestemmingsplanwijziging van de groene long tot industriegebied en het mooie dorpsgezicht van Bedum voor toekomstige generaties te behouden.	
9.	h.	We vragen u derhalve om nader onderzoek te doen naar andere alternatieven. Wij zien ten westen van de huidige fabriek een alternatief om met aankoop van één boerderij (Drijfhout) de uitbreiding te realiseren, zonder dat hiervoor het Boterdiep moet worden omgelegd. De bewoners in deze omgeving zijn al woonachtig op kortere afstand tot de huidige melkfabriek. Dit alternatief is minder afhankelijk van de verplaatsing van de TenneT 220 kV en heeft een veel minder grote impact op het dorpsgezicht. De voordelen van uitbreiden in Bedum t.o.v. uitbreiden op andere (nieuwe) locaties zijn verder tot op heden subjectief en niet hard onderbouwd. Wij verzoeken u om alternatieve uitbreidingslocaties te onderzoeken voordat u overgaat tot het aanvragen van een gewijzigd bestemmingsplan voor de huidige groene long.	In de op te stellen PlanMER dienen ook mogelijke alternatieven te worden onderzocht, zodat op basis hiervan een weloverwogen besluit kan worden genomen. Uitbreiding in westelijke richting, zoals geschetst gaat in elk geval direct ten koste van woningen en een transportbedrijf aan de Lageweg, knipt de Lageweg in twee stukken en geeft een gewijzigde geluidscontour aan de noordzijde van het dorp Bedum.
9.	i.	Wij zijn bang dat de zuivelparkplannen (in combinatie met de nieuwe wegen) zal leiden tot extra geluidsdruk op onze woning t.o.v. de huidige situatie. Hoe houdt u in een voorgenomen bestemmingsplanwijziging hier op voorhand rekening mee? Wij zien liever dat de regels worden aangescherpt dan versoepeld. De huidige geluidszonering voldoet volgens de akoestische verkenning van dGmR niet en behoeft aanpassing in contour en hogere grenswaarden; beide wijzigingen zijn voor ons onaanvaardbaar, het antwoord moet o.i. gezocht worden in minder geluid. We zien graag dat alle bijdragende geluidsbronnen maximaal bij onze wijk vandaan geplaatst worden, naar 'best available technology' worden ontworpen en dat er geluidswerende maatregelen worden genomen. Verder zien we een onlosmakelijke samenhang met de omgelegde en toegevoegde wegen en verwachten we derhalve dat het geluidseffect hiervan cumulatief wordt meegenomen in het verfijnde akoestisch onderzoek ten behoeve van MER en ontwerp bestemmingsplan. Voor ons is daarbij rustig in bed kunnen slapen met een geopend raam het uitgangspunt, niet een wettelijke dB(A) etmaalwaarde-norm voor hinder. De bomenrijen dienen hoog te zijn en liefst ook in de winter een groene barrière te vormen. De aarden wal mag van ons hoger dan	De uitbreiding van de bedrijfslocatie gaat gepaard met een toename van het geluid. Daarbij wijzigt o.a. de huidige 50 dB(A) etmaalwaarde contour ter hoogte van de wijk Ter Laan enigszins (akoestische verkenning FrieslandCampina Bedum d.d. 21-9-2016). In de op te stellen PlanMER zal aandacht worden besteed aan de gevolgen voor de geluidsbelasting (NRD paragraaf 5.3) op de omgeving. Het toepassen van 'de best beschikbare technieken' om de geluidsproductie te beperken zal in de PlanMER aan de orde komen. De berekeningen t.a.v. de geluidsbelasting worden uitgevoerd volgens de daarvoor vastgestelde regels. Hierbij speelt de windrichting een rol, maar is een noordwestelijke windrichting niet maatgevend. De uitbreiding van de bedrijfslocatie gaat gepaard met een toename van (hoge) bedrijfsbebouwing. Deze bebouwing zal deels op grote afstand zichtbaar zijn. In de op te stellen PlanMER zal aandacht worden besteed aan de gevolgen voor het landschap en de ruimtelijke kwaliteit (NRD paragraaf 5.3). Daarbij zal ook specifiek aandacht, middels een beeldkwaliteitsplan, worden besteed aan de beeldkwaliteit van de uitbreiding. Daarin wordt ook de soort beplanting meegenomen. Voor de cumulatie van geluid zal een specifieke rekenmethode toegepast worden, waarin alle

		2 meter zijn t.b.v. betere afscherming zicht en geluid. De hinder vindt voor ons vooral plaats indien de wind uit noordwestelijke richting komt en bepaalde fabrieksdelen in bedrijf zijn. Een dergelijke worst-case scenario zouden we als de standaard willen stellen, geen gemiddelden die alles nivelleren tot acceptabel.	geluidsbronnen, die de voorkeursgrenswaarde overschrijden, meegenomen worden voor de berekening.
9.	j.	Verder vragen we u om de aardbevingsrisico's van de uitbreiding nader te onderzoeken om risico's voor de omgeving uit te sluiten. De aardbevingen hebben een opvallend grote impact in onze omgeving. Wij maken ons zorgen over de schadelijke stoffen en de melkpoedertorens in combinatie met de aardbeving.	In de PlanMER dient aandacht te worden besteed aan de externe veiligheid. Daarin dienen ook de aardbevingsrisico's te worden betrokken.
9.	k.	Verder vernemen we graag welke aanvullende emissies van geur en fijnstof door zo'n zuivelpark nabij onze woonwijk komen en hoe dit tot een acceptabel minimum beperkt wordt. Hoe houdt u in een voorgenomen bestemmingsplanwijziging hier op voorhand rekening mee?	In de op te stellen PlanMER zal aandacht worden besteed aan de gevolgen voor de geurhinder en fijnstof (NRD paragraaf 5.3). Daarbij zal de ligging van de woning de wijk Ter Laan 4 worden betrokken.
9.	l.	We verzoeken u om de impact van het zuivelpark op de nog niet afgebouwde wijk Ter Laan 4 nader te onderzoeken en te kwantificeren. De kavelverkoop aan de rand is sinds de planontwikkeling tot stilstand gekomen waardoor de gemeente inkomsten misloopt. Wat is de onafhankelijk vastgestelde impact van dit gehele plan (met alle bovengenoemde aspecten) op de toekomstige waarde van onze woningen?	De ontwikkelingen t.a.v. verkoop van bouw kavels in Ter Laan 4 worden nauwlettend gevolgd. De laatste tijd trekt de verkoop aan.
9.	m.	We zetten ons graag gezamenlijk met u in voor het behoud van ons mooie dorp en wijk. Wij vragen u nogmaals om onze belangen mee te nemen in de verdere besluitvorming en de mogelijkheden te onderzoeken voor planschadecompensatie. Graag blijven wij de komende tijd op dezelfde positieve wijze met u in gesprek over de verdere planvorming voor de rondweg en de fabriek. We vertrouwen erop dat u onze aandachtspunten meeneemt in de realisatiefase.	In het vervolgtraject zal zeker aandacht worden besteed aan communicatie. Mocht de waarde van de woning dalen en dit is rechtstreeks toe te schrijven aan de uitbreiding van de bedrijfslocatie van FrieslandCampina dan kan een beroep worden gedaan op de planschaderegeling, die is opgenomen in afdeling 6.1 van de Wet ruimtelijke ordening.

Nr.	Samenvatting reactie	Reactie gemeente
10. a.	Wij hebben bedenkingen bij de uitbreiding van	De plannen voor de uitbreiding van de

	de zuivelfabriek, omdat de plannen hoogbouw bevatten en dit niet mogelijk is op deze locatie vanwege de aanwezige gecombineerde 220 kV-hoogspanningsverbinding Volverlaten-Eemshaven/Volverlaten-Robbenplaat. Daarnaast kan het verleggen van het Boterdiep ook problemen met zich meebrengen vanwege instabiliteit van de mast en kan het noodzakelijk zijn dat er een rapport van bevinding door ons wordt gevraagd. Zo lang de 220 kV-hoogspanningsverbinding nog aanwezig en in bedrijf is, zullen deze plannen ernstige belemmeringen ondervinden. In de toekomst zal deze verbinding (als het goed is) worden geamoveerd en zal er iets noordelijker een 380 kV-verbinding (noordwest 380) voor in de plaats komen. Echter is het vergunningstraject nog niet doorlopen en kunnen er geen definitieve toezeggingen worden gedaan. We willen graag met de gemeente en/of initiatiefnemer in gesprek om de (on)mogelijkheden van deze plannen te bespreken.	zuivelfabriek – met hoogbouw – ter hoogte van de 220 kV-hoogspanningsverbinding kunnen alleen worden gerealiseerd na realisatie van de geplande 380 KV- verbinding en nadat de huidige verbinding is gesloopt. Dit vergt een goede afstemming van beide projecten. De initiatiefnemer zal hierover in gesprek gaan met TenneT.
--	---	---

Nr.	Samenvatting reactie	Reactie gemeente
11. a.	Het kruisdorp Onderdendam heeft zich als een historisch en monumentaal lintdorp ontwikkeld langs vier kanalen met als belangrijkste en bouwkundig historisch interessantste ontwikkeling monumentale panden waarvan sommigen een Nationale Erfgoed-status hebben gelegen langs het Boterdiep op een plek op nog geen 3000 meter afstand van de beoogde uitbreidinglocatie. Zowel vanuit het centrum van Onderdendam van brug tot brug bestaat sinds eeuwen een zichtlijn richting het oude centrum van Bedum, met uitzicht op de Walfriduskerk. Op die manier is het silhouet van beiden dorpen visueel met elkaar verbonden. Historisch verband in het door mensenhanden door de eeuwen heen ontwikkeld landschap is leesbaar door de loop van het Boterdiep door beide dorpen. Er is hier sprake van historisch watererfgoed een beeldkwaliteit die juist het kenmerk van Onderdendam uitmaakt. De verbinding stamt uit 1632. De voorgestelde uitbreiding in noordelijke richting verandert de nadering en het aanzicht van Onderdendam zowel in noordelijke als zuidelijke richting dusdanig dat hier sprake is van een ernstige aantasting van de beeldkwaliteit van ons dorp. Zou het beoogde voornemen worden uitgevoerd dan heeft men vanuit het historisch centrum van het dorp uitzicht op een enorm industriecomplex. Dat is een ernstige inbreuk op de sfeer die we als bewoners in het dorp Onderdendam met hoge investeringen per pand waarvan bijna dertig Nationaal Erfgoed, de afgelopen decennia hebben neergezet. Het voornemen van een dergelijke ontwikkeling staat ook haaks op de miljoenen die door Gemeente en Provincie Groningen in het aanzicht van het dorp zijn geïnvesteerd. Opvallend is dat landschappelijke inpassing zoals beschreven in Zuivelpark Bedum stedenbouwkundig ontwerp en landschappelijke inpassing in haar paragraaf op pagina 18 de grens van de landschappelijke inpassing aan de Noordzijde trekt bij de Wolddijk. Waarom die grens juist daar wordt getrokken wordt nergens nader beargumenteerd. Naar de mening van het VDOR is de negatieve invloed die uitgaat van een industriecomplex van deze omvang op juist deze locatie waar landschappelijke zichtlijnen en waterlopen rigoureus worden veranderd, van een dusdanige invloed op de beeldkwaliteit van Onderdendam dat hier sprake is van onherstelbare schade van de leefbaarheid, en aantrekkelijkheid voor (water) recreatie van het dorp. Door de denkrichting gepresenteerd in dit rapport voelt iedere inwoner, eigenaar en ondernemer zich in het dorp ernstig geschaad. Het is om deze reden dat wij ons als belanghebbend in deze procedure aanmelden.	Het cultuurlandschap is een door mensen ingericht landschap, dat aan wijzigingen en aanpassingen onderhevig is.

11.	b.	Landschappelijke inpassing Ons valt op dat waar het rapport van Arcadis spreekt van het voornemen om het beoogde complex ruimtelijk in te passen in het landschap en uitgebreid de vier landschapstypen worden beschreven aan de vier kanten van het huidige complex, dit op uiterst beperkte schaal gebeurt. Het rapport wekt de indruk dat er zeer consciëntieus naar een en ander is gekeken. Ten behoeve van het ontwerp voor de landschappelijke inpassing is immers gekeken naar een groter gebied dan de planlocatie zelf. Door het landschap rondom de locatie te bestuderen en te kijken of ingrepen hier de structuur kunnen versterken, kan er als het ware een landschappelijke kamer worden gecreëerd, waarbinnen de ontwikkeling van de uitbreiding een logische plek krijgt. Door maatregelen ook in het omliggende landschap te treffen kan het effect van de nieuwe bebouwing op dit landschap en de beleving van de uitbreiding worden verzacht. Bij nader inzien blijkt dat de beschrijving van het omringende landschap waarbinnen het complex moet worden ingepast maar een uiterst beperkt gebied behelst. Het dorp Bedum beschrijft zichzelf in tal van reclame-uitingen als de Poort van het Hoogeland. Maar het getuigt van weinig respect voor juist de dragende kenmerken van dat landschap als het toekomstige complex ruimtelijk zo wordt ingepast dat het dwars komt te staan op al de historisch gegroeide lijnen: Boterdiep, doorlopende wegen als de Lageweg de N995 en de weg vanaf Ter Laan lopen allemaal van Zuid naar Noord. Het industriecomplex is juist georiënteerd Oost-West En staat dus dwars op deze landschappelijke lijnen. Het zou toch een stuk logischer en ruimtelijk harmonieuzer zijn geweest dat een ruimtelijke ontwikkeling bovengenoemde zuid-noord lijnen juist zouden volgen. En daardoor geen geweld zou aandoen aan het landschap ten noorden van het huidige complex. Een klein onderzoek leerde ons dat niet eens de huidige burens grenzend aan de noordkant van het huidige complex oriënterend is gevraagd hoe men zou staan tegenover een mogelijke ontwikkeling in noordelijke richting en een eventuele verplaatsing van hun bedrijf. Dat dit alternatief niet nader is onderzocht vinden wij vanuit Onderdendam een grote lacune in dit rapport. Daarnaast gaat het rapport wel zeer lichtvaardig om met de vervuiling van de beeldkwaliteit van het landschap. Sterker nog men blijft nogal egocentrisch in haar argumentatie door te betogen dat het volledig wegplanten van een bedrijfslocatie van een dergelijke omvang en ook vooral hoogte ondenkbaar is. En ook niet nodig: economische activiteit maakt immers ook onderdeel uit van het landschap en hoeft niet weggestopt te worden. Een buitengewoon cynische notitie zeker wanneer men weet dat het dorp Bedum ruimtelijk gezien een waar ratjetoe is en misschien wel het slechtste	In de op te stellen PlanMER dienen ook mogelijke alternatieven te worden onderzocht, zodat op basis hiervan een weloverwogen besluit kan worden genomen. Voor de uitbreiding van de zuivelfabriek is een zorgvuldige belangenafweging noodzakelijk. Het gaat daarbij o.a. om de milieutechnische aspecten, maar ook om de landschappelijke inpassing, de te realiseren beeldkwaliteit en mitigerende maatregelen. In de op te stellen PlanMER wordt dit verder uitgewerkt. Daarbij zal ook aandacht worden besteed op de effecten van de uitbreiding op Onderdendam. Hierbij wordt de relatief grote afstand van het dorp tot de fabriekslocatie meegewogen. Mocht de waarde van panden in Onderdendam dalen en of en er is sprake van omzetting en dit is rechtstreeks toe te schrijven aan de uitbreiding van de bedrijfslocatie van FrieslandCampina dan kan een beroep worden gedaan op de planschaderegeling, die is opgenomen in afdeling 6.1 van de Wet ruimtelijke ordening.
-----	----	--	--

		voorbeeld van een met zorg ruimtelijk ontwikkeld dorp vanuit zijn historisch gegroeide kern. Maar dit terzijde. In het rapport ontbreekt de notie dat industriecomplex een veel omvangrijker smet op het landschap daaromheen werpt dan de beperkte omvang die in het rapport genoemd wordt. Vanuit het historisch organisch gegroeide dorp Onderdendam met verhoudingsgewijs meer Nationaal Erfgoed-panden dan een stad als Amsterdam, kijkt men ineens tegen een gigantisch uitgestrekt industriecomplex aan met torens van meer dan veertig meter hoog. Het VDO is verbijsterd dat de opstellers van dit Rapport maar ook de Gemeente Bedum en de Provincie Groningen bij de Strategische Ontwikkelingsvisie locatie Bedum Arcadis 6 oktober 2014 geen moment hebben onderzocht wat voor effecten een complex op deze wijze ontwikkeld op de beeldkwaliteit en de leefbaarheid van het dorp Onderdendam zou hebben. Om deze reden verzoeken wij U dan ook met spoed om een aanvullend onderzoek dat de volgende twee componenten bevat: A. Een serieus onderzoek naar ontwikkeling in noordelijke richting langs het huidige tracé van het Boterdiep. Een gedegen onderzoek naar de gevolgen van de voorliggende ontwikkeling voor de beeldkwaliteit van Onderdendam, de sociaalpsychologische gevolgen van bewoners, huurders en eigenaren van panden in Onderdendam die ineens worden weggestopt achter een industriecomplex. En een raming van de economische en financiële schade van een en ander. Voor een steeds belangrijker deel verdient men in Onderdendam zijn geld door de recreatie. Er is weinig fantasie voor nodig om te bedenken hoe toeristisch aantrekkelijk een dorp wordt ervaren wanneer men het zoeken achter een industriecomplex van een dergelijke grootte.	
11.	c.	De loop van het Boterdiep als cultuurhistorisch watererfgoed Het Boterdiep werd vanuit Groningen via Bedum en Onderdendam gegraven in het begin van de zeventiende eeuw. Het was voor het Noord Groningse handels- en distributiecentrum Onderdendam de commerciële levensader richting de stad Groningen. Zeker toen al het verkeer van goederen en personen nog via het water ging. Nergens in de onderbouwing van het Arcadis-rapport vinden wij ook maar enige verwijzing naar de cultuurhistorische waarde van dit Groningse water-erfgoed. Net als bij door de rijksoverheid geregistreerde archeologisch waardevolle wierden maakt de loop van het Boterdiep een onverbrekkelijk onderdeel uit van het landschapsarchief van het Hoogeland. Het moet te denken geven dat de landschappelijke inpassing die het rapport Arcadis voor ogen staat uiterst zuinig is zo niet ontwijkend over dit gegeven. In de ogen van de samensteller is het eeuwen oude kanaal een waterwerk dat geen historische waarde op zich heeft maar slechts een	De uitbreiding van de bedrijfslocatie gaat gepaard met een toename van (hoge) bedrijfsbebouwing. Deze bebouwing zal deels op grote afstand zichtbaar zijn en zal het zicht vanuit het noorden drastisch wijzigen. In de op te stellen PlanMER zal aandacht worden besteed aan de gevolgen voor het landschap en de ruimtelijke kwaliteit (NRD paragraaf 5.3). Daarbij zal ook specifiek aandacht, middels een beeldkwaliteitsplan, worden besteed aan de beeldkwaliteit van de uitbreiding. Het cultuurlandschap is een door mensen ingericht landschap, dat aan wijzigingen en aanpassingen onderhevig is.

	functionele. Iets dat gemakkelijk even omgelegd kan worden. Ook wordt gezwezen over de belevingselementen van de recreatievaart op het Boterdiep. Waterrecreanten komend vanuit Onderdendam richting Bedum stuiten plotseling op een gigantisch industriecomplex. En daarmee gaat voor deze varengasten voorgoed tijdens hun tocht het uitzicht op het mooiste stuk van het dorp Bedum verloren de omgeving van Boterdiep OZ. met zicht op de Walfridus-toren. Aan dat gegeven wordt geen woord verspild. Ook niet over de gevolgen hiervan voor de aantrekkelijkheid van Onderdendam als belangrijk kruis- en aanlegpunt in de waterrecreatie.	
--	--	--

Nr.	Samenvatting reactie	Reactie gemeente
12. a.	Gecombineerde plan-/project-m.e.r.-procedure Het bestemmingsplan is kaderstellend voor een m.e.r.-beoordeling plichtige activiteit en om die reden moet de plan-m.e.r.-procedure worden doorlopen. Voor het bestemmingsplan moet een plan-MER worden opgesteld. Echter, gelet op de omvang van de uitbreiding is de omgevingsvergunning voor de oprichting van de melkpoederfabriek mogelijk m.e.r.-plichtig. Tevens bestaat de mogelijkheid dat een Natuurbeschermingswetvergunning moet worden aangevraagd vanwege de omvang van het energiegebruik en de stikstofdepositie die dit met zich meebrengt op Natura-2000 gebieden. Om die reden wordt geadviseerd om voor het voornemen een gecombineerde plan-/project-m.e.r.-procedure te volgen. Voor de onderzoeksinspanning van het MER heeft dit slechts geringe gevolgen, terwijl daarmee tijd wordt bespaard. Ik adviseer om een gecombineerde plan-/project-m.e.r.-procedure te volgen, zodat het MER zowel voor het bestemmingsplan als voor de omgevingsvergunning de milieuonderbouwing levert.	Over de invulling van het Zuivelpark met concrete productieactiviteiten is nog geen besluit genomen. Een combinatie van een PlanMER. Met een ProjectMER ligt dan ook niet in de rede.
12. b.	Alternatieven De notitie bevat een zeer beknopte beschrijving van de twee alternatieven die in het MER worden uitgewerkt en beoordeeld. Deze twee alternatieven betreffen de wijze van uitbreiding van het bouwvlak. Alternatief 1 betreft het verleggen van het Boterdiep, de rijweg en de waterkering naar de oostzijde, zodat een bedrijfslocatie ontstaat. Het tweede alternatief gaat uit van uitbreiding aan de overzijde van het Boterdiep. In de notitie is te lezen dat FrieslandCampina belang hecht aan duurzaamheid. In het kader van energiebesparing wordt aansluiting gezocht bij MJAE (meerjarenafspraken energie efficiëntie). De melkpoederfabriek verbruikt niet alleen grote hoeveelheden gas, elektra en stoom, maar ook koel- en ijswater. In het beoordelingskader wordt met het oog op duurzaamheid en de energie- en waterbalans gekeken naar de synergiemogelijkheden met de bestaande fabriek en gebruik van best beschikbare technieken. Om die reden is te overwegen niet alleen de twee inrichtingsalternatieven (in het plan-MER) te beoordelen, maar tevens ook de bedrijfsprocessen, best beschikbare technieken, mogelijkheden om de productieprocessen te verduurzamen en de synergie met de bestaande fabriek (in een project-MER). Ik adviseer om naast de twee inrichtingsalternatieven, ook een variant uit te werken (als onderdeel van het voorkeursalternatief) voor het verduurzamen van de productieprocessen in synergie met de bestaande fabriek.	De aspecten ten aanzien van energie en watergebruik passen niet binnen het kader van een PlanMER, maar kunnen te zijner tijd aan de orde komen in het kader van een vergunningprocedure.

12.	c.	M.e.r.-procedure Voor het verleggen van het Boterdiep, de rijweg en de waterkering is de medewerking nodig van het waterschap in verband met het verlenen van een watervergunning. Uit andere documenten blijkt dat er overleg is geweest met het waterschap Noorderzijlvest over de randvoorwaarden voor verlegging van het Boterdiep. Het hoofduitgangspunt is dat de voorgenomen ontwikkeling geen negatieve effecten mag hebben op het watersysteem en het achterliggende gebied. Het MER dient derhalve de gevolgen voor de waterhuishouding te beschrijven door verlegging van het Boterdiep en de waterkering. Uit de notitie is niet op te maken hoe de diverse procedures (bestemmingsplan, omgevingsvergunning en watervergunning) worden gecoördineerd. Ik geef u in overweging dit met betrokken partijen te bespreken.	Dit advies wordt ter harte genomen.
12.	d.	Samenhang met de Ontsluitingsweg Bedum. De provincie Groningen bereidt samen met de gemeente Bedum de aanleg van een nieuwe ontsluitingsweg voor. Gekozen is voor een tracé oostelijk van Bedum. Met de nieuwe ontsluitingsweg wordt het vrachtverkeer om de kern Bedum geleid. Uit de notitie kan niet worden opgemaakt hoe de nieuwe ontsluitingsweg en de uitbreiding van de locatie van FrieslandCampina op elkaar worden afgestemd. Op basis van de intentieovereenkomst tussen de gemeente Bedum, provincie Groningen en FrieslandCampina blijkt dat voor beide ontwikkelingen twee aparte bestemmingsplannen worden opgesteld. In een MER wordt een onderscheid gemaakt tussen plangebied en studiegebied, alsmede tussen huidige situatie en autonome ontwikkeling (referentiesituatie) en het planvoornemen. Indien er definitieve overeenstemming bestaat tussen betrokken partijen over de ontsluitingsweg dan kan de ontsluitingsweg worden beschouwd als zijnde onderdeel van de autonome ontwikkeling voor het MER Zuivelpark Bedum. De voorgenomen ontsluitingsweg is dan tevens onderdeel van het studiegebied van Zuivelpark Bedum. In het MER Zuivelpark Bedum kunnen op deze wijze de onderlinge samenhangende effecten van ontsluitingsweg en Zuivelpark Bedum worden beschreven, zonder dat dit gevolgen heeft voor beide bestemmingsplanprocedures.	De voorgenomen ontsluitingsweg zal in de PlanMER worden opgenomen als autonome ontwikkeling.

Nr.	Samenvatting reactie	Reactie gemeente
13.	a. De notitie reikwijdte en detailniveau FrieslandCampina Bedum behandelt onder andere het beoordelingskader van de te onderzoeken effecten. In het beoordelingskader is het Milieuaspect "bodem en water" benoemd. Ter aanvulling bij dit milieuaspect: Het Boterdiep heeft een functie voor recreatiescheepvaart en is een vaarweg. Verder is het Boterdiep een boezemwatergang met een belangrijke functie in de regionale wateraanvoer en waterafvoer. Mogelijk hebben de genoemde alternatieven invloed hierop. Wij verzoeken u deze aspecten in de beoordeling van de alternatieven mee te nemen. Het stedenbouwkundig ontwerp en de landschappelijke inpassing gaan onder andere over het ontwerp (hoofdstuk 3) In aanvulling hierop: Het Boterdiep is een waterlichaam binnen de Kaderrichtlijn Water. Het waterlichaam is op basis van fysieke, chemische en biologische parameters getypeerd als watertype N114 (ondiepe, matig grote gebufferde plassen). Het waterlichaam is in het verleden sterk door mensen veranderd. Daarom heeft het de status 'sterk veranderd'. Nieuwe veranderingen qua inrichting dienen te passen binnen en te voldoen aan het KRW-beleid voor dit waterlichaam. Verder wordt in paragraaf ingegaan op de opgaven drooglegging en waterberging die er zijn binnen de bestaande en uitbreidingslocatie. Het Boterdiep heeft als boezemwater boven genoemde opgaven een belangrijke functie voor wateraanvoer en waterafvoer. En is daarmee als watergang van groot belang voor een goed en veilig regionaal watersysteem. Wij gaan ervan uit dat u deze onderwerpen betreft bij de verdere uitwerking van het ontwerp.	De in de zienswijze genoemde aspecten zullen worden meegenomen bij beoordeling van de alternatieven in de PlanMER.

Nr.		Samenvatting reactie	Reactie gemeente
14.	a.	Wij hebben kennisgenomen van de stukken. Wij zijn van mening dat de plannen een positief effect kunnen hebben op de werkgelegenheid in de regio. Zij geven ons geen aanleiding voor het maken van op- en/of aanmerkingen. Wij wensen u veel succes.	Goed dat ook het positieve element van de werkgelegenheid wordt benoemd.

Nr.		Samenvatting reactie	Reactie gemeente
15.	a.	Wij zijn van mening dat de plannen een positief effect kunnen hebben op de werkgelegenheid in de regio. Echter, een punt van zorg zijn de mogelijke consequenties van de verkeersafwikkeling van en naar het Zuivelpark Bedum ten gevolge van de uitbreiding op de verkeerssituatie in Ten Boer, in het bijzonder het doorgaande verkeer door de Gaykingastraat in het dorp Ten Boer. Wij zien graag dat u aan dit punt aandacht besteedt.	Goed dat ook het positieve element van de werkgelegenheid wordt benoemd. Een eventuele toename van RMO's in Ten Boer wordt ook niet bepaald door de Verkeersaantrekkende werking van het Zuivelpark maar is een gevolg van een toename van de zuivelproductie bij veehouders in Ten Boer. Ook als het zuivelpark niet wordt gerealiseerd zal de toename van de zuivelproductie moeten worden afgevoerd naar een locatie waar de zuivel wordt verwerkt. De hoofdroutes voor het transport lopen vanaf de bedrijfslocatie van FrieslandCampina in Bedum via de Eemshavenweg richting Groningen.